

ПЛАНОВО ЗАДАНИЕ

**ЗА РАЗРАБОТВАНЕ
НА ОБЩ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА
ОБЩИНА БЯЛА, ОБЛАСТ ВАРНА**

ЮНИ 2016 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	3
I. Цели, задачи, обхват и прогнозен период на действие на ОУП.....	3
1.3. Обхват на ОУП.....	5
1.4. Срок на действие на ОУП.....	5
II. Методически подходи при разработване на ОУП на общината	5
2.1. Методически изисквания към аналитичните проучвания	5
2.2. Методически изисквания към стратегическите прогнозни проучвания	6
2.2.1. Етапност и времеви хоризонт	6
2.2.2. Вариантност на развитие	7
2.3.Методология	7
III. Анализ на ресурсния потенциал – териториални, природни, демографски, социални, инфраструктурни, икономически и други фактори за развитие.....	8
3.1. Профил на общината - основни характеристики и селищна система	8
3.2. Природно-ресурсен потенциал	12
3.3. Културно - историческо наследство.....	17
3.4. Развитие на човешките ресурси и социалната сфера.....	19
3.5. Икономическо развитие.....	27
3.6. Техническа инфраструктура – свързаност и достъпност на територията.....	31
3.7. Опазване на околната среда – екологично състояние и рискове.....	36
3.8. SWOT – АНАЛИЗ	38
3.9. Информационно и планово осигуряване	39
3.11. Анализ на действащите планове и връзката им с бъдещия ОУП	39
IV. Изисквания към ОУП	40
4.1.Общи изисквания	40
4.2.Селищна система.....	42
4.3.Транспортно комуникационна инфраструктура	43
4.4. Техническа инфраструктура	43
4.5. Устройство на земеделските и горските територии.....	45
4.6.Околна среда.....	46
4.7. Производствени и други дейности	48
4.8. Обитаване.....	50
4.9. Обществено обслужване и социална инфраструктура	50
4.10. Културно историческо наследство	51
4.11.Зелена система и отдих.....	51
V. Изисквания към обема, съдържанието, вида и начина на представяне на ОУП.....	50
5.1. Информационно осигуряване	50
5.2. Изисквания към фазите, обема, съдържанието, вида и начина на представяне на ОУП.....	51

Въведение

Настоящото планово задание се явява първа стъпка от процеса на изработване на Общ Устройствен План (ОУП) на община Бяла.

Целта на Плановото задание за изработване на ОУП на община Бяла е да очертае проблемите на територията и да формулира основните цели и изискванията към ОУП.

Задачите на плановете най-общо са следните:

- Препоръчителни методически насоки и подходи за изработване на ОУП, определяне на изискванията относно обема, структурата и съдържанието на видовете проучвания, фазите, етапите, прогнозния хоризонт на действие на ОУП и др.
- Анализ на състоянието на действащата система от устройствени плановете за територията на общината и на устройствените проблеми, които не могат да бъдат решени с действащите плановете.
- Анализ на действащите стратегически документи, данни и проучвания за територията на общината.
- Извеждане на устройствените задачи, които трябва да бъдат решени с ОУП.

I. Цели, задачи, обхват и прогнозен период на действие на ОУП

Съгласно Закона за устройство на територията (ЗУТ), общият устройствен план е основа за устройството и развитието на територията на общините. С него се определят общата структура и преобладаващото предназначение на територията, видът и предназначението на техническата инфраструктура, като се осигуряват условия за устойчиво икономическо развитие на общността при оптимално ползване и съхранение на природните ресурси и околната среда и опазване на обектите на културно-историческото наследство.

В периода 1996–1997г. за всички крайбрежни общини, в т.ч. и за община Бяла, по възлагане от МРРБ са изготвени териториалноустройствени плановете, обхващащи територията в административните граници на съответната община.

Проектът за ТУП от 1997 г. извежда и обосновава природогеографските дадености и потенциала на естествените ресурси като база за развитието на Община Бяла.

През 2004г. е изготвен и приет с решение № 21-250/29.10.2004г. на Общински съвет - Бяла проект за актуализация на действащия териториалноустройствен, или общ устройствен план /ОУП/.

Актуализацията на плана е приета без задължителните процедури по реда на законите за опазване на околната среда, за биологичното разнообразие и за защитените територии, като предвижда цялостно урбанизиране на крайбрежната зона и значителни територии за създаването на нови курортни и вилни зони.

След 2008г. са направени изменения и допълнения в Закона за устройството на Черноморското крайбрежие в посока опазване на морските плажове и пясъчните дюни, за ограничаване на допустимото застрояване в зона „А“ и зона „Б“ и др.

Посочените обстоятелства, настъпилите промени в устройствените условия, степента на урбанизация въведена с актуализацията на ТУП на община Бяла, както и необходимостта от опазване на териториите с особена териториалноустройствена защита и осигуряване на екологичните параметри, налагат изготвянето на нов план.

➤ **Цел на плана**

Главната цел на ОУП на община Бяла е създаването на оптимална пространствена и функционална планова основа за дългосрочно устойчиво устройствено развитие, при щадящо използване на природните ресурси и опазване уникалността на териториите и прилежащата акватория на Черно море.

➤ **Задачи на проекта за ОУП**

➤ Във връзка с горното, целта на ОУП е създаването на условия за устойчиво използване на природните дадености в икономически и социален аспекти, което предполага изпълнението на устройствени задачи, ориентирани в следните направления:

➤ - Регламентиране на процесите на по-нататъшната урбанизация на територията, с оглед поддържане на екологичното равновесие и опазване на природната среда от неблагоприятни антропогенни въздействия, включително чрез преценка на предвижданията на влезли в сила устройствени планове, с оглед по-ефикасното цялостно устройство на територията на общината;

➤ - Прилагане на съвременни критерии и подходи при валоризацията на елементите на природното наследство като фактор на развитието;

➤ - Осигуряване на баланс между опазването на богатото природно наследство на територията на общината и реализацията на ресурсовия му потенциал;

➤ - Регламентиране на допустимо натоварване на естествените рекреационни ресурси;

➤ За съобразяване с опазването на защитените територии по Закона за защитените територии (ЗЗТ), защитените зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) и охранителните зони по ЗУЧК, и режимите за устройство на териториите, с проекта за ОУП да се предвиди :

➤ - устройствено зониране, осигуряващо минимално разширение на вече урбанизираните територии, попадащи в зони с природозащитен режим, както и преразглеждане на устройствените предвиждания за урбанизираните територии, попадащи в такива зони с оглед опазването на природния им ресурс;

- - устройствени зони със занижени застроителни показатели и други устройствени правила и изисквания, осигуряващи спазването на природозащитните режими и опазването на компонентите на околната среда като цяло;
- - въвеждане на режими за превантивна защита за части от територията, с действие до влизането в сила на планове за управление на природозащитени територии;
- - защита на ценните горски територии и включването на части от тях в зелената система на общината като озеленени територии за широко обществено ползване;
- - осигуряване на зелени паузи най-вече в крайбрежната част, с оглед съхраняване на пространствена непрекъснатост на природната среда и други.

1.3. Обхват на ОУП

С оглед на постигане на заложените по-горе цели и изискванията в нормативната уредба за планова обезпеченост на територията, устройственият план на община Бяла следва да обхваща цялата територия на общината, включвайки общинския център и отделните населени места заедно с техните землища – Общ устройствен план на община (ОУПО).

1.4. Срок на действие на ОУП

Времевият диапазон за действие на ОУП регламентиран в Наредба №8 е 15-20 години.

При определяне на времевия хоризонт на действие на плана следва да се има предвид времетраенето на плановете периоди за развитие възприети от ЕС. Имайки предвид необходимостта от стабилност на предвижданията на плана във време на действие на поне два планови периода и необходимото технологично време за изготвяне на настоящият и последващият ОУП следва да се приеме хоризонт на действие от 20 години.

Този времеви хоризонт не изключва възможността от изменения на бъдещия план при промяна на параметрите на средата във времето.

II. Методически подходи при разработване на ОУП на общината

Настоящият анализ на съществуващото положение се явява основа за последващата разработка на ОУП на общината. При разработването на проекта за ОУП съществуващите в настоящото задание проучвания и анализи следва да се допълнят там където разработващият колектив прецени, че има нужда от допълнителни проучвания поради промени в базисните елементи, промяна в нормативната база или за по-голяма точност на разработката.

2.1. Методически изисквания към аналитичните проучвания

Анализите на състоянието на отделните функционални системи на плана и на някои от основните проблемни направления (демография, заетост на трудовите ресурси, безработица, здравеопазване, образование, култура и културно-историческо наследство, обитаване, инфраструктура, екология, зелена система, икономика и т.н.) имат за цел да допълнят аналитичните проучвания, съдържащи се в Плановото задание. Предмет на допълнителните аналитични проучвания следва да бъдат факторите, които оказват влияние

за състоянието на съответната функционална система или проблемно направление. Също така следва да се има предвид и възможността от промяна на провежданите политики с оглед промяна на стратегически планове и документи, обществени нагласи или икономически реалности.

Измененията в нормативната база, регулираща обществените отношения, касаещи развитието на съответната функционална система или проблемно направление, следва да бъдат добре проучени от екипа, извършващ последващите подробни аналитични проучвания.

С цел очертаване на тенденциите в развитието на анализираната функционална система, или проблемно направление, аналитичните проучвания следва да обхващат ретроспективен период над 5 години назад във времето, който следва да е информационно осигурен със съпоставими данни.

2.2. Методически изисквания към стратегическите прогнозни проучвания

Устройственото планиране на определени градове, населените места на територията на общината и землищата им е свързано с прилагане на устройствени решения, засягащи статута, устройствените режими и др. Срокът на действие на решенията в устройствените планове е дълъг – 10-12 години. Устройствовените решения, които ще се прилагат се обосновават с прогнозни разчети. При тяхното изработване се съблюдават определени методически изисквания с оглед постигане на предварително формулираните цели, приоритети и задачи на самия ОУП. Основните идеи и виждания за прогнозното развитие на отделните функционални системи на ОУП се представят под формата на концепции за прогнозното развитие на тези функционални системи, в т.ч. и хипотези до 2035 г. Прогнозните проучвания ще са съществен момент от работата по изработването на бъдещия Общ устройствен план на община Бяла.

Необходимостта от прогнозите за развитието на функционалните системи и на проблемните направления от тях се предполага и от действащата нормативна уредба по устройство на териториите (чл.18 ал. 3 от Наредба № 8/2001г. за обема и съдържанието на устройствените планове на МРРБ).

По своя характер и степента на подробност прогнозите на проектантските екипи, които ще разработват ОУП на общината следва да бъдат: общи и конкретни.

2.2.1. Етапност и времеви хоризонт

Важно методическо изискване е прогнозните проучвания, използвани за целите на ОУП да са с дългосрочен хоризонт (далеко - перспективни). Този хоризонт следва да съответства на срока на действие на утвърдения ОУП, който по действащата нормативна уредба е 15-20 годишен. С оглед изискванията за етапна реализация на устройствените решения на ОУП се налага разработените прогнози да имат като минимум поне един междинен етап.

В съответствие с налаганите в практиката изисквания за съчетаване на дейностите по социално-икономическото и инфраструктурно развитие на отделните териториални единици и на отделни градове с устройственото планиране на същите (т. нар. “пространствено развитие”) се утвърждава мнението като хоризонт на междинния етап на прогнозите в ОУП да се използва възприетия от Европейския съюз 7-годишен цикъл на валидност на стратегическите и планови документи.

Дългосрочният времеви хоризонт на прогнозите за перспективното демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие, както и вероятностният характер на самите прогнози изискват те да бъдат представени в определен диапазон “от – до”.

Резултатите от прилагането на ОУП, разработвани в миналото, при които са ползвани прогнози с еднозначен (“твърд”) вид показват, че събъдаемостта им е по-ниска от тези, които са в “отворен” вид – с определен диапазон.

2.2.2. Вариантност на развитие

Перспективното, комплексно, демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие на общината през следващите две десетилетия (до 2035 г.) ще се осъществява под влиянието на комплекс от фактори със задържащо и със стимулиращо въздействие. В определени моменти превес могат да имат факторите, стимулиращи развитието, а в други тези, които са със задържащ характер. Това изисква да се прилага вариантния подход на изработване на самите прогнози.

В прогнозите за перспективното развитие на функционалните системи и на проблемните направления, използвани при изработване на ОУП се използват следните варианти:

- Тенденциален, наричан още минимален или песимистичен (при доминиращо влияние на фактори със задържащ характер) и запазване на тенденциите от досегашното комплексно демографско, социално-икономическо и инфраструктурно развитие;

- Реалистичен - при отчитане на очакваното влияние на фактори със стимулиращо влияние и незначително въздействие на фактори със задържащ характер;

- Оптимистичен – базиран на вероятността за доминиращото влияние на фактори със стимулиращ характер.

Важно методическо изискване към прогнозите, ползвани при изработване на ОУП на общината е териториалната диференциация на някои от разчетите. Приоритет следва да бъдат разчетите, отнасящи се за някои от основните структурни елементи на общинския център, с отчитане наличието на вторичен общински център, които ще бъдат определени и заложи в устройствената концепция на авторския екип.

2.3.Методология

При изпълнение на дейностите по изработване на ОУП е препоръчително да се използват следните методи:

- Наблюдение – извършено от екипите на място и в Интернет.
- Проучване – посещение на място и получаване на директна информация и данни от различни дирекции и отдели в Общинска администрация, писма за събиране на допълнителни данни и информация от различни институции, събиране на познания, мнения, опит и предложения и др.
- Описание – създаване на писмени документи (ОУП).
- Анализ и Синтез – анализиране на базовата изходна информация и данни, обобщаване на резултатите, изводи и препоръки.
- Оценка – оценка на социално-икономическото състояние и степен на развитие на общината, оценка на възможностите за постигане на заложените цели, оценка на материалните, човешки и финансови ресурси за изпълнение на плана.
- Сравнение – сравняване на цифрови данни, факти, показатели и резултати от проучването и наблюдението и на тяхна база изводи и формулировки в плана.
- Работа в екип – разпределение на задачите по експерти и съгласуване действията на екипа за изготвяне на ОУП с държавната и общинската администрация на

Бяла.

- SWOT анализ – анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите.
- Индексен метод - сравняване равнището на даден статистически показател към момента и неговото равнище в минал период или към равнище на минало време, прието за база.
- Графични методи – за изобразяване на резултатите, фактите и тенденциите. ОУП да съдържа цветни карти, таблици, графики, фигури и схеми, илюстриращи урбанистичната концепция за развитие на общината.

III. Анализ на ресурсния потенциал – териториални, природни, демографски, социални, инфраструктурни, икономически и други фактори за развитие

3.1. Профил на общината - основни характеристики и селищна система

Географски характеристики, местоположение и граници

Фиг. 1: Карта на област Варна

Община Бяла е разположена в централната част на Българското Черноморско крайбрежие. На север и северозапад граничи с община Долни Чифлик /Варненска област/, а на юг и югозапад с община Несебър /Бургаска област/. Територията на общината е 162 кв.км. и заема 4,2% от територията на област Варна и 1,1% от територията на Североизточен район на България (СИР, NUTS 2).

Бяла се намира близо до гр. Варна – ключова точка в трансевропейските мрежи и системи, което благоприятства вътрешните и международни комуникационни и транспортни връзки на общината.

Стратегическа е близостта до две международни летища и големи морски пристанища – Варна (52 км) и Бургас (78 км).

Общината включва 6 населени места – административния център - град Бяла и 5 села: село Горица, село Господиново, село Дюлино, село Попович и село Самотино.

Населението на община Бяла по данни от последното преброяване на НСИ към 01.02.2011 г. е 3242 души.

Релефът на територията на общината може да се характеризира като хълмист с уникално съчетание на море и гора. В западната и северната част на Бяла попадат източните склонове на Камчийска планина. Тези склонове се спускат плавно към морето с наклон от 2 до 5%. Надморската височина на град Бяла е 42 м. Бреговата ивица на общината се характеризира със съчетание от скалист бряг, малки заливи и плажови ивици с пясъчни дюни. Брегът е стръмен и разчленен, което води до силно ограничаване на плажния потенциал, но от друга страна му придава атрактивност, което е ценен курортен ресурс. Общата дължина на морския бряг е 14 300 м или около 3% от цялата дължина на българския черноморски бряг. По-голямата част от плажовете имат източна, североизточна и югоизточна експозиция, което предлага и по-оптимални условия за слънчево греене. Общата дължина на плажните ивици е 6244 м, или около 16% от общата дължина на плажовите ивици, намиращи се на територията на област Варна.

Таблица 1: Разстояния в километри от Бяла до някои градове в България

София	Пловдив	Русе	Обзор	Бургас	Варна
466	336	247	6.9	78	52

Източник: Интернет - <http://bgmaps.com/>

Бяла е разположена на 52 км от областния град Варна, на 78 км. от Бургас, на 466 км от столицата на България - гр.София и само на 6,9 км от гр.Обзор.

Таблица 2: Основни данни за община Бяла и останалите общини в област Варна

Район, област, община	Територия кв. км	Население брой 01.02.2011 г. ¹	Гъстота на населението за 2011 г. (души на кв.км.)	Населени места (брой)	Градове (брой)	Села (брой)
България	111 001,9	7 364 570	66.34	5 304	253	5 051
<i>Североизточен район</i>	<i>14 487</i>	<i>966 097</i>	<i>66.69</i>	<i>721</i>	<i>29</i>	<i>692</i>
Област Варна	3 814	475 074	124.56	159	10	149
Аврен	354	8 574	24.22	17	-	17
Аксаково	461	20 426	44.31	23	1	22
Белослав	60	11 023	183.72	4	1	3
Бяла	162	3 242	20.14	6	1	5
Варна	237	343 704	1450.23	6	1	5
Ветрино	293	5 415	18.48	10	-	10
Вълчи дол	472	10 052	21.30	22	1	21
Девня	485	8 730	18.00	3	1	2
Долни чифлик	121	19 360	160.00	17	1	16
Дългопол	441	14 389	32.63	17	1	16
Провадия	518	22 934	44.27	25	1	24
Суворово	216	7 225	33.45	9	1	8

Източник: Национален статистически институт

Община Бяла е една от 12-те общини в област Варна. Тя е на десето място по територия и най-малка по население сред общините в областта. В Бяла живее 0,7 % от населението на област Варна (3 242 души към 01.02.2011 г.) и едва 0.3% от населението на СИР. Най-голяма по територия е община Провадия (518 кв.км.). В община Варна живее 72% от населението в областта, след нея най-голяма концентрация на населението има в общините: Провадия, Аксаково и Долни чифлик. Най-малката община в областта по територия е Белослав, а по население е на пето място с 11 023 жители.

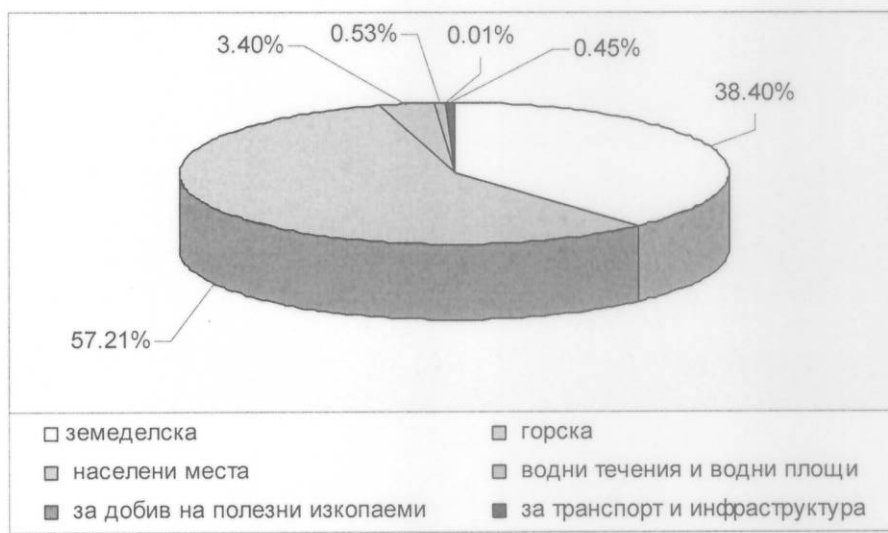
Средната гъстота на населението в община Бяла (20,14 души на кв. км. за 2011 г.) е много по-ниска от средните стойности за област Варна (124,56), от средната гъстота за страната (66,34) и за СИР (66,69). По брой населени места (6), община Бяла се нарежда след общините Девня и Белослав съответно с 3 и 4 населени места.

Териториални и поземлени ресурси

Фиг. 2: Баланс на площта на община Бяла по видове територии

¹ Официални статистически данни от Преброяване на населението към 01.02.2011 г.

Източник: Национален статистически институт

Около 96% от територията на община Бяла се състои от земеделски и горски площи. Най-голям е относителният дял на горите – 92 588 дка (57,21% при средно за страната 57,4%). Земеделските площи са 62 145 дка или с 38,4% относителен дял. Водните течения и водни площи имат относителен дял 0,53%, а териториите за транспорт и инфраструктура 0,45%. Териториите за добив на полезни изкопаеми са 14 дка или 0.01 % от общата площ на общината. Населените места и другите урбанизирани територии са 3,4% от общата площ на община Бяла (5 502 дка).

Селищна система, урбанизация и жилищен фонд

Селищната система на община Бяла е относително добре развита, състои се от 6 населени места – 1 град - Бяла и 5 села: Горица, Господиново, Дюлино, Попович и Самотино. Урбанистичната класификация на селищата е поляризирана - един град, 1 средно голямо село – Попович (500-1000 жители), 2 средни села – Господиново и Дюлино (200-500 жители) и 1 малко село – Горица под 100 жители и едно село със затихващи функции, застрашено от изчезване – Самотино, с двама жители по постоянен адрес. Парадоксален е факта, че едно село, близо до Черноморското крайбрежие е застрашено от заличаване, като основна предпоставка за това е трудната достъпност на селото, което е заобиколено от гори, по черен път от Горица, Бяла, Старо Оряхово или Шкорпиловци.

Урбанизираността на територията на общината е 62% градско, спрямо 38% селско население /при 73% за страната в полза на градското/.

Площта на урбанизираните територии в общината се е увеличила през последните години до 12 600 дка. – с над една трета, като съотношение между урбанизираната и общата територия достига средната стойност за Област Варна. Разширяването на урбанизираните територии става за сметка на селскостопански земи, т.е се наблюдава преструктуриране на територията на общината, особено в „морската” зона.

Фиг. 3: Карта на община Бяла

Източник: Програма за опазване на околната среда на община Бяла

В зависимост от близостта до морето, територията на селищата на община Бяла може да бъде разделена на две части – “морска” и “тилна”. Като “морска” територия може да бъде определена зоната в относителна близост до бреговата ивица спрямо цялата територия, като в дълбочина тя обхваща частта между брега и първокласен път I-9, който се явява естествена граница между двата типа територии. Тази зона е със засилен интерес от стопанска гледна точка за развитие на туризъм и рекреационни дейности. В тази зона е съсредоточено и над две трети от цялото население на общината (град Бяла, село Горица).

Възстановяването на собствеността върху земята, добрите транспортни връзки с областните центрове Варна и Бургас и в най голяма степен наличието на крайбежни територии, засилват инвестиционния интерес към общината през последните години. Това се изразява в застрояване от най – различен характер, почти изцяло в „морската” зона на общината.

С приемането на Закона за устройство на черноморското крайбрежие (ЗУЧК), град Бяла попада в обхвата на Зона „Б”. Между Зона „Б” по ЗУЧК и републикански път I-9 са разположени селата Горица и Самотино.

В тилната част на общината попадат селата Господиново, Дюлино и Попович, като последните две са разположени по границата със съседните общини (Несебър). През Дюлино преминава републикански път III – 906, свързващ Варна и Бургас², като село Попович също е свързано с този път, преминаващ през Дюлинския проход. Това осигурява добра транспортна достъпност на тилната част на общината, а населените места в нея не са свързани с останалата територия на страната само чрез пътни връзки през общинския център.

Развитието на селищната мрежа в общината е довело до съсредоточаване на основните административни, икономически, обслужващи и културни дейности в гр. Бяла. Основният инвестиционен интерес през последните години към българските черноморски общини, в това число и община Бяла е съсредоточен в контактната зона с морето. Там са вложени всички инвестиции в ново строителство, туристически и съпътстващи услуги. Това е причината за неравномерно развитие на района и изоставане на перифертните

² (Старо Оряхово - Обзор) - Дюлино - Оризаре - Каблешково - (Слънчев бряг - Бургас)

малки населени места спряма административния център и контактната морска зона. Останалите селища в Община Бяла изостават в развитето си и остават относително изолирани. Съществува опасност за устойчивостта на селищната система в бъдеще. Хората живеещи във вътрешността на общината се занимават предимно със селско стопанство или пътуват до Бяла и работят в сферата на туризма през активния сезон.

Всички селища в община Бяла разполагат с изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване, съобщителни връзки и транспортен достъп, но нямат канализация.

По данни от последното преброяване на населението към 01.02.2011 г., в 6-те населени места на общината има 1252 домакинства и 925 семейства, като средният брой членове на едно домакинство или семейство е 2,5 човека.

Таблица 3: Жилищни сгради по период на построяване.

Община Бяла	Общо	До края на 1949 г.	1950 – 1959 г.	1960 – 1969 г.	1970 – 1979 г.	1980 – 1989 г.	1990 – 1999 г.	2000 – 2011 г.
Сгради	1672	468	312	264	163	208	124	133

Национален статистически институт

Жилищните сгради в община Бяла по данни на НСИ са 1672, като от тях 66% (1098) са постоянно обитавани, 472 сгради са сезонно обитавани. Две трети от сградния фонд е строен преди 1980 година. Около 82% от сградите в Бяла са тухлени, а 10% са стоманобетонни по вид конструкция.

3.2. Природно-ресурсен потенциал

Релеф

Територията на община Бяла попада в старопланинска част българското Черноморско крайбрежие. Най-северната част от старопланинското черноморско крайбрежие е заета от Беленската антиклинала. Южно от нея е разположена обширната и дълга Дюлинска синклинала (в някои литературни източници е посочена като Двойнишка синклинала). Други земеловърхни форми, резултат от палеогеографското развитие са заравнените повърхнини, речните и морските тераси.

Релефът на община Бяла е резултат от сложното съчетание на геоложкия строеж, тектонските движения на земната кора, климата и антропогенната дейност. За формиране на релефа по бреговата ивица определена роля е изиграла и дейността на морето.

Община Бяла се характеризира с хълмист релеф. В западната и северната част на общината попадат източните склонове на Камчийска планина. Тези склонове се спускат плавно към морето с наклон от 2 до 5%. Средната надморска височина на територията на общината е 150 м. Най-високата точка е в западната част на общината и е 269,3 м (връх Таук тепе). Надморската височина на град Бяла е 42 м, село Самотино – 72 м, село Попович – 13 м. Релефът на средната и южната част на общината може да бъде характеризирани като равнинен, преминаващ в долинен. Долината на р. Двойница обхваща южната и югозападната част на общината.

Зонирането на територията на общината по отношение на характеристиката на релефа показва, че се очертават три зони, съобразени с изискванията за разработване на териториалноустройствения план - брегова линия, крайбрежна зона и вътрешна зона.

Бреговата линия се характеризира със слаба разчлененост. В северната ѝ част се намира слабо вдадения навътре в морето Черни нос, а на юг - по-слабо изразените Изсипания нос и нос Канарата. Като цяло бреговата линия се характеризира със стръмни откоси. На юг от

Бели нос до град Бяла брегът е стръмен и скалист, като бреговата линия съвпада плавно с бреговата ивица.

Релефът на крайбежната зона, може да бъде характеризирани като мозаечен. Наред със скалистия бряг се срещат редица акумулационни форми, най-типични от които са плажовите ивици. Като цяло на територията на общината плажовите ивици са слабо представени. На юг от нос Канарата до Бели нос е оформена една от плажовите ивици. Втората добре оформена плажова ивица е на юг от град Бяла. Плажовите ивици край Бяла река, град Бяла и между град Бяла и град Обзор са кварцови с незначителен примес на останки от черупки на миди и охлюви. Пясъчно-плажовите ивици са свързани с лиманните участъци на Бяла река, Перперидере и река Двойница. Ориентирани са в посока север-юг и са отворени на изток. При плажовите ивици брегът е слабо вдлъбнат в западна посока. Коефициентът на разчлененост е малък - 1,11 поради което плажовите ивици тук са сравнително тесни. За сравнение разположената в съседство (посока север) плажовата ивица Камчия-Шкорпиловци, намираща се в община Долни Чифлик, е със средна широчина 153 м и най-дългата плажова ивица в област Варна. Основните плажни ивици са Карадере, Бяла и къмпинг Луна.

Общата дължина на плажните ивици е 6244 м, или около 16% от общата дължина на плажовите ивици, намиращи се на територията на област Варна.

Релефът в 5-километрова зона от брега, не се отличава с никакви специфични особености. До голяма степен той е с характеристиките на релефа във вътрешността на общината. В основни линии релефът в разглежданата зона може да се характеризира като равнинен. В района на бреговата ивица се наблюдават останки от най-старите морски тераси, разкриващи се на височина от 100 до 150-170 м над морското равнище. Денудационни заравнени повърхнини се разкриват в района на град Бяла, на село Горица и други.

В акваторията подводният брегови склон е полегат пясъчен или от твърда скална основа припокрита с пясъци. Подводният релеф също е резултат от вълновия процес и свързаните с него пясъчни акумулационни форми.

По данни на Института по океанология – БАН-Варна по протежение на бреговата ивица на община Бяла се намират перспективни участъци на подводния брегови склон на бреговата зона за ползване на плажообразуващ седиментен материал. Тези седиментни участъци са изгодни от икономическа и технологична гледна точка за прехвърляне на пясъчни материали в местата за създаване на свободни плажови площи или насипването им в зоната на междубунните пространства. Общата площ на перспективните участъци в бреговата зона от Черни нос – река Перпери дере (къмпинг Луна) е около 6 км², а пясъчният материал е средно - до едрозърнест.

Климат

Община Бяла е една от малкото черноморски общини, на територията на която няма климатични станции. Поради тази причина климатичната характеристика на общината се разработва на основата на данни от т.нар. "климатични станции-анализи". Като такива могат да бъдат използвани климатичните станции Старо Оряхово и нос Емине, както и на климатична станция в Горни Чифлик. Тези три станции са разположени в непосредствена близост до община Бяла и дават климатична информация за територии с физикогеографски условия - сходни на тези за община Бяла.

По отношение на климатичното райониране, община Бяла попада в обхвата на Черноморската климатична област, а по-конкретно - в нейната Източностаропланинска подобласт. Характерните особености на климата, валидни за Черноморската климатична област, са умерено континентален и преходноконтинентален с подчертано черноморско влияние. Тази най-обобщена характеристика на Черноморската климатична област, валидна и за община Бяла, се подкрепя с конкретни данни за температурния режим, слънчевото греене, облачността, валежите и други

Температурният режим се характеризира с данни за средногодишната, средната януарска и средната юлска температура на въздуха. На базата на усреднени многогодишни

данни за температурата на въздуха в избраните климатични станции (Старо Оряхово, Горни Чифлик и нос Емине) може да се приеме, че средногодишната температура на въздуха в община Бяла е около 11,5°-12,0°. Средната януарска температура също е положителна и е в рамките 0,5°-2,0°, а юлската е 21,7°-23,0°. Най-ниските, минимални средномесечни температури са отрицателни - през месец януари -2,7°, а през месец февруари - 2,0°. Тези температури са един от показателите за меката, по отношение на температурния режим, зима. Максималните средномесечни температури на въздуха са характерни за летните месеци. За месец юли те са 29,0°-29,5°, а за август - 28,9°-29,7°.

Месечната продължителност на слънчевото греене е друг основен климатичен показател със значение за развитието на определени стопански дейности - земеделие, туризъм и други. От многогодишните наблюдения се установява, че броят на ясните дни в общината е около 80 (75 по данни на климатична станция Старо Оряхово и 86 по данни за климатична станция Обзор). Най-висок брой ясни дни се наблюдават през летните месеци - юли (14,2), август (15,1), а най-малко ясни дни има през зимните месеци - януари (2,7), февруари (2,4) и т.н. Между броя на ясните дни и продължителността на слънчевото греене има пряка зависимост. През зимните месеци продължителността на слънчевото греене е в рамките на 75-82 часа средномесечно (месец декември 75 часа, месец януари 82,3 часа). Най-"слънчеви" са месеците юли (332,8 часа) и август (317,7 часа).

Валежният режим за община Бяла не се отличава съществено от този в останалите общини, попадащи в Черноморската климатична област и е с характеристики валидни за умерено континенталния и за преходноконтиненталния климат. Годишните валежи са 564 мм, от които през есента падат 164 мм, през лятото 143 мм, през зимата 139 мм, а през пролетта 118 мм. Главният максимум на валежите е през ноември (71 мм), а през юни се очертава вторичен максимум - 61 мм. Минимумите също са два - главен през септември (32 мм) и вторичен през февруари (34 мм). По-високото количество на валежите през летните месеци в сравнение с тези през пролетта и зимата се дължи на климатичното влияние на Черно море.

Снежната покривка се задържа за кратко време. Средната десетдневна височина на снежната покривка не надхвърля 6-8 см. Късата продължителност на трайната снежна покривка и сравнително малката ѝ височина са повлияни от останалите климатични компоненти - температура на въздуха, слънчевото греене, ветровия режим и други.

Ветровият режим на територията на община Бяла може да се характеризира като сравнително правилен. По отношение на посоката преобладават северните ветрове. Те имат най-често проявление през зимните месеци. Така например през януари 42,5% от случаите на вятър са от северна посока и са със средна скорост 10 - 11 м/сек. През летните месеци северните ветрове обхващат около една четвърт (25-27% от всички случаи на вятър). Средната им скорост е 6-7 м/сек. Бризовата циркулация, която е характерна за Черноморското крайбрежие в община Бяла е затруднена от орографията на релефа. Източните склонове на Камчийска планина - от север и на Еминска планина - от юг, затрудняват бризовата циркулация на въздушните маси във вътрешността на общината. Влиянието на бризите е по-осезаемо по долината на река Двойница.

Води

Общата дължина на реките, имащи отношение към водния потенциал на община Бяла възлиза на 111,5 км, но само 49 км (44%) от речната мрежа преминава през територията на общината. Гъстотата на речната мрежа е около средната за страната - 0,6 км/км², но по-голямата част от нея се формира от сухи дерета или периодично пресъхващи малки рекички, поради което този показател може да се ползва по-скоро за оценка разчленеността на релефа, отколкото за наличието на воден потенциал. Гъстота на речната мрежа в бреговия участък е 0,69 км/км²

Средните показатели на наклона на речната мрежа варират от 8,3 до 33,3%. По-значими са наклоните на реките Карадере и Бяла, но поради малките водни количества,

протичащи в тях, те не могат да бъдат използвани енергийно. Останалите реки имат по-малки наклони, но достатъчни за почти безпрепятствено отвеждане на високите води.

Общата водосборна площ на реките, преминаващи през община Бяла или попълващи оттока си от нейна територия, възлиза на 640,7 км², но само 168,1 км² (26%) се включват в територията на общината. Изцяло в територията на общината влизат водосборните басейни на реките Карадере, Бяла (Беленска) и Перпередере. Освен това в територията на общината се включват около 40% от водосбора на река Фандъклийска и около 11% от водосбора на река Двойница. Участието е както следва в табл.3:

Таблица 4: Относителен дял на водосборните площи на реките от територията на община Бяла

РЕКА	водосборни площи на територията на общината (%)
Фандъклийска	20
Карадере	11
Бяла (Беленска)	4
Перпередере	35
Двойница	30

Източник: Програма за опазване на околната среда на община Бяла, обл. Варна

С по-голямо стопанско значение за общината са реките Перпередере и Двойница.

На територията на общината липсват естествени езера, а изкуствените водоеми са представени от микроязовир - "Господиново", изграден на р.Перпередере, с максимален обем 632 хил.м³. Язовирът е изграден през 1960 г. като собственост на ТКЗС за напояване на 800 до 1500 дка площ. Водата се подава гравитачно на поливните площи, разположени под язовира. Оразмерителното средномногогодишно потребление на вода от язовира е 176 хил. м³, а максималното застроено водно количество - около 50 л/сек. Понастоящем язовир Господиново е приватизиран и се използва за сладководно рибовъдство. Той е оценен от Гражданска защита като потенциално опасен, поради което е намален разрешеният за завиряване обем, като за целта е направена реконструкция на преливника.

На територията на община Бяла има един подземен воден източник за снабдяване с питейна вода. Това е тръбен кладенец, разположен в терасата на река Двойница, до село Дюлино. Водоизточникът е каптиран и включен в експлоатация. Дебитът му в най-сухия месец на годината (при обезпеченост 95%) се оценява на около 6 л/сек.

Геоложка среда и почви

Крайбрежието на област Варна е с ясно изразени стари и съвременни абразионни, свлачищно - абразионни, свлачищни и акумулационни форми. На територията на Варненска област са регистрирани едни от най-големите древни и съвременни свлачищни процеси. Те обхващат почти цялата крайбрежна зона, включително южно от Варна (Галата, Фичоза, Сакама дере, Паша дере, Родни балкани, Камчия – къмпинг "Романтика", Бяла). За проявяването на свлачищните процеси оказват влияние следните природни фактори:

- Геоложки строеж (повсеместно разпространение на мощни сарматски глинесто-мергелни и глинесто-песъчливи седименти; наклон на пластовете; физико-геоложки качества на глинесто-мергелните седименти);
- Хидрогеоложки условия (наличие на няколко водоносни хоризонта в сарматските седименти и на плитки подпочвени води с динамичен характер);
- Морско вълнение (морска абразия и литодинамична активност);
- Сеизмична дейност;
- Изветряне, денудация и суфозия.

На територията на общината са регистрирани 13 свлечища, 10 от които са в активно състояние съгласно данни от приложения към заданието Регистър на свлечищните райони, актуални към 30.06.2016 г.

Една от главните причини за активизирането на свлечищата е антропогенната намеса, която е свързана със засилената урбанизация и се изразява в: допълнително натоварване със статични и динамични товари на склоновете; подсичане на склоновете; увеличаване на инфилтрацията на води; препречване на повърхностния и подземния отток; изграждане на сгради и съоръжения, несъобразени с инженерно-геоложките и хидрогеоложките условия; липса на канализационна мрежа; течове във ВиК мрежата и други. Проявяващата се свлечищна активност понастоящем е привързана преди всичко към съвременния ерозионен базис и антропогенно въздействие.

Най-сериозните свлечищни процеси се проявяват южно от град Бяла на територията между пристанището и къмпинг Луна. Свлечището представлява пряка заплаха за преминаващия в непосредствена близост път 1-9, Варна – Бургас.

На територията на общината се срещат следните почвени типове:

- излужени и карбонатни черноземи – в централната и южна равнинната част на общината;
- сивите и сивокафяви горски почви, характерни за северната и западна нископланинската и хълмиста част на общината - Източна Стара планина;
- алувиално-ливадните почви, характерни за долините на реките.

Полезни изкопаеми

Община Бяла е бедна на полезни изкопаеми. Има установено едно манганово находище в землището на с. Горица (в района на Карадере) в близост до морския бряг, което е експлоатирано в миналото за кратък период от време, поради ниското съдържание на манган в рудните породи и много ограничените запаси на находището. Последиците от осъществяваната експлоатация са свързани с нарушаване на ландшафта в близост до морския бряг, депониране на земните маси на неподходящи терени и активизиране на свлечищни процеси. Те се появяват в доловете под с. Горица и покрай долината на р. Карадере, като достигат до морския бряг.

На отделни места в общината са разкрити находища на строителни материали – пясъчници, глини и др. Те не са обект на стопанска експлоатация, но в перспектива могат да представляват интерес като локален суровинен източник, особено при очаквания за развитие на строителните дейности на територията на общината.

Защитени зони, природни забележителности и биоразнообразие

Защитени зони по Общоевропейската мрежа НАТУРА-2000 обхващат почти цялата територия на община Бяла.

Местата по директивата за хабитатите в обхвата на община Бяла са:

- Плаж Шкорпиловци с код BG0000100 ;
- Камчииска и Еменска планина с код BG0000133 ;
- Камчииска планина с код BG0002044;

Горите заемат 57,2% от територията на общината – те са локализирани в Камчийската планина и достигат до брега на морето.

Растителността в общината е представена предимно от широколистни видове – дъб, източен бук, липа, ясен, габър и др. и по-малко иглолистни видове – черен и бял бор.

Най – сериозната заплаха за горите представлява неправилното им стопанисване в екологичен и природозащитен аспект - незаконна сеч, разораване на площи, пожари и браконьерство на ловни и защитени от закона видове.

В община Бяла се намират една защитени територии, които обхващат 0,1% от територията ѝ:

- Природната забележителност "Белите скали"³ с обща площ 14,2 ха, намираща се в землище на гр. Бяла;

Природната забележителност "Белите скали" е уникален непрекъснат скален геоложки профил, представляващ геохронологка граница Креда - Терциер и съпътстваща я иридиево-редкометална аномалия.

Наличието на територии в общината със специален режим на ползване и защита дава възможност за развитието на алтернативен туризъм - опознавателен и екотуризъм. Крачка в тази насока е изграден през 2001 г. демонстрационен център "Белите скали", финансиран по програма "Демократична мрежа" на Американската агенция за международно развитие и Института за устойчиви общности.

Фауната в Бяла е представена от елени, сърни, муфлони и диви свине, заек, лисица и благороден елен. Местообитанията им са в района между м. Горска барака, с. Господиново, с. Попович и с. Дюлино. Нарастването на дивеча се подпомага с подхранване, създаване на условия за естествена защита, водопой и спокойствие.

Най – често срещаните морски видове са калкан, паламуд, лефер, сафрид, трициона, попчета, акула. Рапанът е аквакултура, която се среща в съжителство с черната мида, която той използва за храна. От извършени предварителни проучвания, подходящи за изкуствено отглеждане на рапани и черни миди, са заливите Св. Атанас и Черни нос, както и северно от централния плаж в гр. Бяла. Разполагането на съоръжения, обаче, би попречило на свободното движение на рибните пасажи към таяните, затова следва при вероятно проектиране на такива съоръжения, тази опасност да бъде взета под внимание. Няма данни за замърсяване, което промишленото отглеждане на рапани би предизвикало.

3.3. Културно - историческо наследство

Историческо развитие

Първото селище в района на Бяла е възникнало вероятно през VI в. пр. Хр., около залива на нос Свети Атанас. За това свидетелстват резултатите от подводните археологически проучвания на това място през 1979 г. с групата "Космос" и през 1988 и 1989 г. – с водолазната група на НЕК-ЮНЕСКО. Най-ранното свидетелство за приставане на кораби в залива засега са два каменни щока- останки от каменно-дървени котви. Те датират от VI в. пр. Хр. Към такава ранна дата насочват и няколко фрагмента от хиоски амфори (края на VI-V в. пр. Хр.). Експонатите са изложени в Демонстрационен център "Белите скали" в Бяла. Селището се е намирало непосредствено до известна римска пътна станция /Темплум Йовис/, а около него има римска крепост. Името на станцията е дадено от храма на Зевс. От него произхождат мраморни капители, единият видян през 1892 г. в развалините в северозападния край на крепостта, а другият- зазидан в стената на църквата "Св. Успение Богородично" в Бяла. От разрушената крепост в същата църква са пренесени квадратни тухли и още една мраморна колона с обикновен капител Районът попада в териториите на разпространение на тетрадрахми, сечени в Томи и Одесос, както и на римски монети.

След основаването на Първото българско царство, района влиза в границите на държавата. Първата българска държава имала изградена система от укрепителни съоръжения. Откъслечните сведения на старите автори и народните предания поражда интерес към земнонасипните съоръжения у нас още в първите години след Освобождението. На границата между Варненска и Бургаска област, между Бяла и Обзор, е разположен най-южният крайбрежен вал по Българското Черноморие. Той затваря ниската пясъчна тераса при устието на река Двойница. Започва на нейния ляв бряг, достига река Панаир дере,

³ Заповед № РД-486 от 17.04.2003 г. за обявяване на природна забележителност "Белите скали" Издадена от министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 48 от 23.05.2003 г.

преминава северно от нея и завършва в подножието на високо издигнатия бряг. Тук по повърхността на вала се виждат разхвърляни камъни и тухли, вземани вероятно от останките на голямата римска крепост при Обзор. В този насип е открит един от ценните паметници, свързани с прабългарската руническа писменост - известният камък от Бяла, в момента изложен в Националния исторически музей в София. Знаците датират към VIII- IX в. като те са характерни за цялата територия на Първото българско царство. В околностите на с. Дюлино се намира и средновековната крепост Козяк. Развалините на крепостта се намират на източния от двата ръта, които се спускат от връх Янку тепе към долината на р. Двойница. Като пристан Козяк несъмнено се е използвал /въпреки, че не е отбелязан в средновековните морски карти/, защото през XVI в. е съществувал "закон за пристанището на Гъозке", в който се определят митата на стоките, внасяни или изнасяни с кораби. Крепостта тежко пострадала от рицарите на граф Амедей VI Савойски по време на морския поход срещу Българското Черноморие през есента на 1366 г. При неизвестни обстоятелства по-късно Козяк отново била включена в границите на Търновското царство по времето на цар Иван Шишман /1371-1395/. Пълният упадък на крепостта настъпил през XIX в., когато нейния пристан, недостъпен за параходите, бил посещаван само от малки гемии, които изнасяли оттук дървен материал. За първи път името на селището се споменава в един турски регистър от 1731 г. като Ак-дере.

От събитията преди 1878 г. славата на Бяла се свързва с името на хайдут Щерю Певтичев. Жителите на града му издигат паметник през 1986 г., който в момента се намира в центъра. През 1821 г. в Гърция избухва въстание против Османската империя. То обхванало села и градове покрай Черноморието, в които живеели гърци. В това въстание взели участие и жители на Бяла. По спомени на местни жители към края на XIX в. селището се е разделяло на две махали, които са се назовавали по името на църквите разположени в тях - гръцка или "Св. Успение Богородично" и българска "Св. Параскева". От 1925 до към 1928 г. от Бяла са се изселили около двеста семейства в Катерини, Корино, Китрос, Аспрос /в Гърция/. В техните къщи се настаняват българи бежанци - македонци, а по-късно тракийци и добруджанци.

След Втората световна война започва благоустрояването на селището. До този момент къщите са едноетажни, измазани с кал, или въобще без никаква мазилка. Общината се помещава в изоставени бараки от германските войски. За телеграфо-пощенска станция, медицинска амбулатория, родилен дом, ветеринарна лечебница и др. служби се наемат помещения в частни жилища. Голямо значение за благоустрояването на селището изиграва трудовата повинност. Тя се въвежда през 1948 г., като този труд се влага в изграждането на училището, читалището, мостове и пътна мрежа, водоснабдяване и електрификация, озеленяване. Отделят се средства за изграждането на обществени сгради и оформянето на нов център. През 1976 г. е открита детска градина, аптека, преустроена е пощата. През 70-те години започва строителството на поликлиника, която официално е открита през 1983 г. Официално Бяла е обявена за град на 5.IX.1984г.

Културно-исторически забележителности

Паметниците на културата в общината се разделят на археологически, които датират от Античността и Средновековието, архитектурни, религиозни, военни паметници и паметни плочи, свързани с борбите за национално освобождение и исторически личности. Повечето от тях не се намират в добро състояние. Те биха могли да се включат в туристически маршрути, с цел показване на културно-историческото наследство на региона и в разработване на туристически атракции.

Паметници с национално значение са:

- Старобългарски вал - най-южния противодесантен вал по Българското Черноморие, изграден от българските владетели през VIII век намира се между реките Панаирдере и Двойница, като също се нуждае от обозначаване местонахождението му. Отливка на камък с прабългарски руни, намерен в единият от насипите.
- Късноантична крепост на нос "Св.Атанас", антично селище и късноантична крепост

Други паметници на културата са:

- Римски път – той се простира от р. Двойница през село Дюлино, като основната му функция е била да свързва Месемврия /Несебър/ с Марцианопол /Девня/. Състоянието на паметника не е добро, нуждае се от разкриване, почистване и обозначаване чрез табели.
- Митница при село Дюлино. Митницата е била изградена на граничен пункт между Княжество България и Източна Румелия след Освобождението на България, в момента се намира в частна собственост и се нуждае от обозначаване.

Други интересни паметници на културата в общината са:

- късноантична крепост - село Градище, южно от село Дюлино,
- късноантична крепост на 3 км северно от село Самотино,
- хайдушка местност на 1,5 км северно от Бяла,
- Множество фамилни къщи в гр. Бяла и селата Дюлино, Господиново и Самотино
- Храм "Св. Параскева" - гр. Бяла
- Храм "Св. Успение Богородично" - гр. Бяла
- Джамия в с. Господиново

Пълен списък на паметниците на културно – историческото наследство (КИН) и списък на необходимата базова информация се съдържат в писмо на Министерство на културата с изх. № 0401-1234/4/03.05.2016г., приложение към настоящето задание.

Религиозни обекти в община Бяла:

1. Храм "Св. Параскева" - гр. Бяла
2. Храм "Св. Успение Богородично" - гр. Бяла
3. Храм "Св. св. рапли Константин и Елена" - с. Горица
4. Храм "Св. Вмчк Димитър Солунски" - с. Господиново
5. Храм "Св. Рождество Богородично" - с. Дюлино
6. Храм "Св. апли Петър и Павел" - с. Попович

Този потенциал е неизползван и неизвестен за туристите. Необходимо е са се приемат мерки за неговото експониране, охрана и включване в опознавателни туристически маршрути.

В общината са съсредоточени селища със значителна степен на запазеност на историческата селищна структура и специфичен етнографски строеж. По-ниска е естетическата оценка на урбанизираната среда в град Бяла, поради масовото строителство през последните години.

3.4. Развитие на човешките ресурси и социалната сфера

Демографска характеристика

Въпреки световните тенденции за концентрация на населението около големите водни басейни – морета и океани, в община Бяла има демографска криза и тя се задълбочава. Динамиката на населението през последните години показва трайна тенденция на намаление (с около 15% за последните 6 години) или с 574 души през 2012 спрямо 2007 г. По данни от преброяването към 01.02.2011 г. населението на община Бяла е 3242 души, а към края на годината намалява до 3230. През 2012 г. в общината живеят вече 3206 души, 49,6 % от които мъже. По признака пол структурата на населението е сравнително балансирана. Жените през 2012 г. са само с 32 по-малко от мъжете.

Таблица 5: Население в община Бяла по пол и местоживеење 2007 - 2012 г.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Всичко	3780	3756	3729	3650	3230	3206
Мъже	1903	1894	1869	1832	1644	1619
Жени	1877	1862	1860	1818	1586	1587
В	2196	2200	2171	2130	2011	1986

градовете						
В селата	1584	1556	1558	1520	1219	1220

Източник: Национален статистически институт

Градското население е 62%, а в селата живеят 38% от жителите на община Бяла.

Таблица 6: Население под, в и над трудоспособна възраст по местоживеење и пол към 01.02.2011г.

	Общо			Град			Село	
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже
Общо	3 242	1 642	1 600	2 034	1 036	998	1 208	606
Под трудоспособна⁴	478	243	235	245	135	110	233	108
В трудоспособна⁵	1 929	1 070	859	1 229	681	548	700	389
Над трудоспособна⁶	835	329	506	560	220	340	275	109

Източник: Национален статистически институт

През 2011 г. под трудоспособна възраст е 14% от населението на община Бяла. Възрастните над трудоспособна възраст са 835 души или 26% от населението. Около 60% е делът на населението в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Таблица 7: Население в община Бяла по възрастови групи към 01.02.2011 г.

Възрастови групи								
		15 -	20 -	30 -	40 -	50 -	60 -	
Общо	0 - 14	19	29	39	49	59	69	70 +
3242	455	160	437	380	423	469	421	497

Източник: Национален статистически институт

Най-голям относителен дял във възрастовата структура на населението заемат лицата в активна трудова възраст между 30 и 59 години – 39%. Възрастните на 60 и повече години са 28% от населението, а децата и младежите до 29 години - 32%. Изводът, който се налага е, че населението на община Бяла е относително балансирано. (Таблица 7)

Икономически активните лица в община Бяла са 49% или 1357 души от населението на 15 и повече години по данни от последното преброяване. От икономически активните лица заети са 986 души, останалите са безработни, които активно търсят работа. Пенсионерите заемат значителен относителен дял - 33% от населението в община Бяла.

По признака юридическо семейно положение, данните на НСИ сочат, че 40% от населението на община Бяла (1288 души) са семейни – женени/омъжени, около 6% са разведени (180 души), близо 12% са със статут на вдовец или вдовица. Несемейните са 43% от населението, като се приспадне групата на децата и младежите до 19 години, делът на несемейните хора в община Бяла е 24% от общото население. Според резултатите от Преброяване 2011 г., 14% от населението живее в условия на съжителство без брак. Това са около 33% от юридически несемейните лица, като повече от половината от тях (63%) са във възрастовата група между 20 и 39 години.

Таблица 8: Население на 7 и повече години в община Бяла по образование към 01.02.2011г.

⁴ Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

⁵ В трудоспособна възраст - жени от 16 до 59 и мъже от 16 до 62 навършени години.

⁶ Над трудоспособна възраст - жени на 60 и повече навършени години и мъже на 63 и повече навършени години.

Община, Местоживееене	Общо	Висше образование	Средно образование	Основно образование	Начално и незавършено начално образование	Никога не посещавали училище	Д
Бяла	3006	235	1120	843	744	60	4

Източник: Национален статистически институт

Данните в Таблица 8 показват, че 65% от населението на община Бяла на 7 и повече години е със средно или основно образование. Със средно образование са 1120 души, а с основно 843. Начално и незавършено начално образование имат 25% от жителите на общината, а 60 души никога не са посещавали училище и са напълно неграмотни. Броят на висшистите в общината е 235 или 8% от населението.

Таблица 9: Население в община Бяла по етническа принадлежност към 01.02.2011г.

Община Бяла	Лица, отговорили на въпроса за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		българска	турска	ромска	друга	
Общо: 3242	2897	2458	308	103	18	10

Източник: Национален статистически институт

По признака етническата принадлежност 84.8% от анкетираните жители на община Бяла се самоопределят като българи, 3.5 % като роми, като турци са се самоопределили 308 души или 10,6%, 18 души са посочили друга етническа принадлежност. От всички анкетирани 0,3 % на са определили етническата си принадлежност. (Таблица 9)

Таблица 10: Естествен прираст на населението на община Бяла 2007-2012 г.

Годи на	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2007	39	17	22	56	27	29	-17	-10	-7
2008	49	24	25	62	39	23	-13	-15	2
2009	49	24	25	67	41	26	-18	-17	-1
2010	39	20	19	93	45	48	-54	-25	-29
2011	45	26	19	69	35	34	-24	-9	-15
2012	40	17	23	80	48	32	-40	-31	-9

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението на община Бяла за изследвания период е отрицателен, като в началото бележи тенденция на намаление от минус 17 души през 2007 г. на минус 13 души през 2008 г., след което през 2010 г. нараства до минус 54 души. През 2012 г. естественият прираст е минус 40 души. Средно годишният брой на живородените деца в общината през периода е 43. Средната смъртност в община Бяла за изследваните 6 години е 71 човека годишно.

Механичният прираст на населението през 2007 г. е положителен 442 души. След това през периода 2008-2010 г. е с отрицателни стойности и расте от минус 11 през 2008 г. на минус 25 души през 2010 г.. През 2011-2012 г. механичният прираст отново е положителен и през 2012 г. е +16 души.

Таблица 11: Заселени, изселени и механичен прираст в община Бяла 2007-2012 г.

Година	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2007	526	270	256	84	40	44	442	230	212
2008	93	49	44	104	43	61	-11	6	-17
2009	84	36	48	93	44	49	-9	-8	-1
2010	87	41	46	112	53	59	-25	-12	-13
2011	64	36	28	41	19	22	23	17	6
2012	62	27	35	46	21	25	16	6	10

Източник: Национален статистически институт

Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в община Бяла през 2012 г. е намаляло с 24 души.

Таблица 12: Население по постоянен адрес в община Бяла 2007 - 2012 г.

Населени места	2007	2008	2009	2010	2011	2012
гр. Бяла	2065	2081	2084	2064	2052	2052
с. Горица	77	76	78	76	76	73
с. Господиново	357	351	346	330	326	319
с. Дюлино	273	281	281	284	296	293
с. Попович	464	482	489	498	509	520
с. Самотино	2	2	2	2	2	2
Общо за общината	3238	3273	3280	3251	3261	3259

Източник: Национална база данни „Население“

Населението на община Бяла по постоянен адрес бележи тенденция на увеличение с 31 души през 2012 г. спрямо 2007 г. Най-малко жители има село Самотино – само 2 души. Най-голямото село на територията на общината на база население по постоянен адрес през 2012 г. е с. Попович – 520 души, следвано от с. Господиново – 319 души и с. Дюлино - 293 души. За анализирания период населението се увеличава в селата – Дюлино с 20 души и Попович с 56 души през 2012 г., спрямо 2007 г., а в останалите населени места бележи тенденция на намаление.

Пазар на труда – заетост и безработица

Пазарът на труда включва два основни компонента: трудова заетост и безработица.

Икономически активните лица в община Бяла наброяват 1 357 души по данни на НСИ от последното преброяване – 01.02.2011 г. Коефициентът на икономическа активност е 49 % (съотношение между икономически активните лица и населението на 15 и повече навършени години). Коефициентът на заетост (съотношение между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години) за община Бяла е 35 %.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината са демографската криза, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация и пазара на труда, в следствие от реструктурирането на икономиката. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка на регионално ниво (в райони намиращи се далеч от индустриални и административни центрове, планински райони) и на подотраслово ниво (за някои професионални тенденции и професии). Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени технологии, информационни и комуникационни технологии. В същото

време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големите градове – Варна, Бургас, София, Пловдив или в чужбина.

Равнището на безработица в община Бяла към месец март 2013 г. е 15%, при средно за област Варна 8,2% и за страната 11,8. Безработицата в община Бяла е сезонна, като в активния туристически сезон пада под 10%, а през зимата се покачва и често достига 15%.

Пазарът на труда в общината се нуждае от стимулиране и намаляване на безработицата през зимния сезон, диверсификация и разнообразяване на икономическите дейности и формите на заетост.

Образование и образователна инфраструктура

Училищната структура и мрежа в община Бяла е съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието. Намаляващият брой ученици е довел до закриване на 4 училища за последните 10-12 години. Поетапно са закрити средното училище в град Бяла, началното училище в село Дюлино, основното училище в село Господиново и начално училище в село Попович.

Към 2013 г. в общината функционира една детска градина в град Бяла с два филиала в с. Попович и село Господиново, едно основно училище - ОУ „Отец Паисий”, град Бяла и едно средно учебно заведение – Професионална гимназия по селско стопанство и туризъм в гр. Бяла, създадена през 1959 г.

ОУ „Отец Паисий”, град Бяла е средищно училище, съгласно списъка на средищните училища в Република България към Постановление на МС № 84 от 06.04.2009 г.

Основното училище в град Бяла разполага с 18 класни стаи, плувен басейн/покрит/, физкултурен салон, столова. Основен проблем в съществуващата училищна база в община Бяла е неблагоприятната възрастова структура на населението. Броят на децата, подлежащи на задължително образование е недостатъчен за пълноценно използване на наличната база. Независимо, че високата осигуреност с материална база и по-ниската пълняемост са критерии за провеждане на нормален учебен процес /с изключение на слетите паралелки/, издръжката на тази база е скъпа. Втория проблем се отнася до начините за осигуряване на условия за обучението на децата от селищата, в които няма училище. Решаването му се осъществява по линия на пътуване на учениците до средищното училище.

Освен броя на населението в някои от населените места, силно влияние на броя на записаните деца в системата на образованието оказва и етническата структура на населението. Много над средния дял за общината е дела на населението с образование под средното образование в населението с преобладаващо турско и ромско население.

Материалната база на образованието е в лошо състояние поради ограничения общински бюджет и се нуждае от основни и текущи ремонти.

Качеството на образование в доучилищна възраст зависи от наличието на квалифициран педагогически персонал, а също и от качеството на дидактическите пособия. Детските заведения са обезпечени с управленски и педагогически персонал с голям опит, който редовно посещава квалификационни курсове и семинари. Дидактичните пособия и материали, обаче, не отговарят в достатъчна степен на съвременните изисквания. Липсват и съвременни средства за достъп до информация.

Здравеопазване и здравна инфраструктура

На територията на община Бяла функционира една поликлиника от V тип и три фелдшерски здравни пункта, които са в селата Попович, Дюлино и Господиново. В тях се оказва квалифицирана долекарска здравна помощ. На територията на общината няма създадено звено за бърза и неотложна медицинска помощ. В това отношение населението на общината се обслужва от звеното, създадено на територията на съседната община – Долни Чифлик. Болничното обслужване на населението се осъществява от болничните заведения в град Варна. На територията на общината функционира само една аптека.

Сградният фонд, използван за нуждите на здравното обслужване в общината в основни линии отговаря на изискванията за функциониране на такъв тип инфраструктура.

Поликлиниката в град Бяла е настанена в масивна, подходяща за целите сграда. Фелдшерските здравни пунктове в селата Попович, Дюлино и Господиново се помещават в пригодени за целта масивни сгради.

На територията на общината има регистрирани две лекарски практики. Лекарите извършват дейност както в общинския център, така и в селата Господиново, Дюлино и Попович. Посещенията на лекарите в тези села са всеки работен ден, в село Горица посещение на лекар има веднъж месечно.

Стоматологичните практики, регистрирани в общината са две. Стоматолозите развиват дейност в общинския център. Оборудван стоматологичен кабинет има в село Господиново, но той не функционира, поради невъзможността на населението да заплаща стоматологичните услуги.

Здравната обезпеченост на общината е достатъчна да задоволява нуждите на местното население. Малкият брой на населението не позволява да се развият по широк кръг здравни услуги и дейности. Необходимо е създаването на по-добра координация с общини Долни Чифлик и Варна, където може да се получи специализирано здравно обслужване на населението от община Бяла.

Сезонното увеличаване на броя на населението главно на град Бяла поражда проблеми през летния сезон. Те са свързани главно с потребности от допълнителен обслужващ персонал, от консумативи, специализиран транспорт и др. Необходимо е да се увеличат предоставяните медицински дейности, за да бъдат задоволени потребностите на туристите.

Социални дейности, услуги и социална инфраструктура

Социалната политика в община Бяла се администрира от Агенция за социално подпомагане, която е към Министъра на труда и социалната политика. Териториални поделения на Агенцията на територията на всяка община са Дирекциите “Социално подпомагане”, които провеждат държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето, социалното включване на хората с увреждания на територията на общината. Със създаването на Дирекция “Социално подпомагане” дейността по социалното подпомагане се отделя от дейностите на Общината и от финансирането на общинския бюджет.

Отдел “Закрила на детето” в дирекция “Социално подпомагане” в община Бяла, е създаден на 01.05.2003 г. по силата на Закона за закрила на детето, като в пълен състав функционира от 12.06.2004 г. В него работят трима души – началник на отдела, старши юрисконсулт и социален работник, който е със завършено педагогическо образование, като тяхната цел е да помагат на децата и техните родители да решават трудностите, с които не могат да се справят сами. Дейността на отдела се състои в предоставяне на индивидуални консултации, посредничество, подкрепа на семейства в риск, работа с децата от институциите и техните семейства, съдействие при осиновяване, приемна грижа, подкрепа за деца – жертви на насилие и техните семейства. Основната задача на специалистите, работещи в отдел “Закрила на детето” е да следят за спазване на правата на детето и при необходимост да предприемат мерки за неговата закрила.

Децата с увреждания в община Бяла срещат сериозни затруднения при усвояване на преподавания учебен материал. Детските градини и училищата не са в състояние да приемат децата със специални образователни потребности поради недостъпната архитектурна среда, липсата на индивидуални програми за обучение и на подготвен педагогически и медицински персонал, съобразно изискванията за осигуряване на интегрирано обучение, визирани в Закона за интеграция на хората с увреждания. Родителите на тези деца са ангажирани изцяло с отглеждането им. Положителна крачка в тази насока е въведената услуга “Личен асистент” - компонент от Националната програма “Асистенти на хора с увреждания”, към която е включено едно лице, грижещо се за дете, настанено на основание чл.26 от ЗЗД.

Няма регистрирани сигнали за деца, жертви на насилие, но е необходимо да се работи в посока превенция на насилието върху деца във всичките му форми. В този смисъл е необходимо отчитане на риска, идентифициране на целевите групи и превантивна работа с

такива семейства в сътрудничество на ДСП – ОЗД с МВР, МКБППМН, ръководствата на училищата и детските градини на територията на общината и личните лекари. Няма регистрирани неправителствени организации на територията на община Бяла, които да осъществяват дейност, целяща превенция на насилието, както и да предоставят услуги на деца, претърпели насилие. Необходимо е и търсене на възможност за компенсирание на липсата на училищен психолог в училищата в общината, чиято функция би била от съществено значение за превенция на насилието върху деца.

В общината функционира социален дом за възрастни хора с увреждания. С помощта на Програма “Красива България” и с финансовия принос на общината през 2005 година е довършена новата сграда на дома. Това включва осигуряване вертикалната планировка на двора, а именно изграждането на рампите за инвалидни колички, оформянето на пешеходни пътеки, ограда и цялостно оформяне на двора. Домът е с капацитет 30 души и предлага нормални условия за живеене и за труд.

Като цяло социалните услуги в община Бяла не са много добре развити. Приетата Стратегия за развитие на социалните услуги 2011-2015 г., предвижда разкриване и развитие на дневни центрове, услуги в домашна среда (личен асистент, социален асистент, домашен социален патронаж и др.).

Култура и културна инфраструктура

В по голямата част от селищата в Община Бяла функционират читалища: Народно читалище “Пробуда” в град Бяла, създадено 1928 година, читалище “Васил Левски” село Господиново, създадено през 1927 година, читалище “Васил Левски” село Попович, създадено 1927 година, читалище “Христо Ботев” село Дюлино, създадено 1926 година.

Сградата на Народно читалище “Пробуда” в град Бяла включва: първия етаж-киносалон със сцена и отопление, който може да се използва целогодишно; там се прожектират филми и се провеждат събрания; сцената се използва за театрални постановки и изяви на новосформирания женски хор към читалище “Пробуда”; към салона има помещения за гримьорни и една репетиционна стая, в която има пиано; на втория етаж се помещава библиотеката с хранилище, там е и кабината за прожекции. Библиотеката, която се намира в читалището предлага богат избор от заглавия в разнообразни жанрове. Всеки пребиваващ гражданин в Бяла може да стане член на библиотеката.

Читалище “Пробуда” се утвърждава като културен център в Бяла и общината. През 2002 година в него започва работа нов танцов състав с участието на деца и юноши от ОУ “Отец Паисий”. Сформира се и група за стари градски и народни песни, както и нов вокално-инструментален състав. През месец април 2001 година благодарение на спечелен проект от община Бяла, се извършва основен ремонт на читалищната сграда. В края на 2001 година се прекратява дейността на детската театрална школа. Днес читалището се е утвърдило като културна институция, която организира редица културни мероприятия, съдейства за събиране и съхраняване на културно-историческото наследство на региона, както и за запазване на традициите. Към него работят танцови състави, изнасят се и театрални постановки, концерти. Към читалището в село Дюлино има състав за автентичен фолклор, известен като “Дюлинските баби”, състоящ се от 12 жени и един мъж. Състава взема активно участие в различни местни и национални инициативи.

Добра основа за развитие на туризма в културно-поведенчески план е станалата традиционен празник “Седмица на морето”, която се провежда всяка първа седмица на месец август. В програмата се включват културни, развлекателни, спортни, кулинарни, търговски и други дейности. Главен организатор на празника е община Бяла със спонсорството на частни фирми. Организирант се и характерни празници от народния календар - Бабин ден, Петльов ден, Трифон Зарезан, Лазаров ден.

През 1975 г. се построява летен театър с 1200 места.

Музейни експозиции

Природонаучна експозиция “Белите скали”

Експозицията е подредена в Демонстрационен център "Белите скали" в град Бяла, който е разположен в самия център на града. Тя се състои от експонати в няколко основни раздела: геология, археология и палеонтология. Някои от тях са открити на територията на общината, а други са предоставени като дарение и имат пряка връзка с темата на експозицията.

Чрез тези експонати и изложения информационен материал посетителите могат да се запознаят със световният геоложки феномен Белите скали, който датира от периода Креда/ Терциер.

В раздел "Геология" събраните експонати до момента са 48 нерудни полезни изкопаеми, рудни полезни изкопаеми, изкопаеми горива, минерали. Раздел "Палеонтология"- 51 броя, които включват фосили от морски таралежи, амонити, миди, охлюви. Раздел "Археология"- гърловини и фрагменти от антични амфори, два каменни щока (части от каменно- дървени котви), един питос.

Етнографска експозиция

Етнографската експозиция - гр. Бяла е разположена в туристическия център. Преди тази експозиция се намирала в етнографски комплекс построен през 1986 г., състоящ се от три постройки в "балкански" и "камчийски" тип. Работи се по идея - през лятото в етнографския комплекс да бъдат настанени занаятчийски работилници от различни кътчета на България, които да демонстрират пред туристите характерни за България занаяти. Етнографската експозиция дава представа за богатото разнообразие в бита и културата на населението от общината през последните години на XIX и началото на XX век. В приземния етаж на една от къщите са експонирани главните поминъци на населението - земеделие, животновъдство, риболов, лозарство и винарство. Представени са различни инструменти и произведения на характерни за района занаяти- кожарство, абаджийство, бълчварство. В отделни кътове са представени изцяло занаятите тъкачество, шивачество и плетачество. Чрез народните носии е направена демографска характеристика на района, в чиито земи от векове е преминавало или се е установявало да живее население от различни области на страната. Чрез обредният реквизит са представени моменти от традиционната сватба. Подредените сурвакници символизират богатата трапеза и носят белезите и бита на населението. В отделен кът са подредени обредни хлябове, които се приготвяли за Коледа, Гергьовден, Великден. Според обичаите в този край са представени и Петльовден, Трифон Зарезан, Тодоровден, мартеници, Еньовден, Кръстовден, Никулден.

Етнографската експозиция се роди благодарение на голямото желание у населението да се съхранят и предадат на следващите поколения българските традиции.

Младежки дейности, спорт и спорна инфраструктура

Важно направление на общината е създаването на условия за масова физкултура и спорт. Още през 1949 г. се излъчва комисия, имаща за задача да определи петно за изграждането на физкултурно игрище. Завършителните работи се проточват до 1986 г., когато се открива стадиона в Бяла, разполагащ с 1000 седящи места. Активна спортна дейност развива спортно дружество "Черноморец". През 50-те и 60-те години възможност да спортуват имат предимно учащите в Бяла. От 1969 г. започва да се отделя по- голямо внимание за развитието на различните спортни дисциплини. Към спортно дружество "Черноморец" се създават отбори по футбол, тенис на маса, шах, баскетбол, плуване и др.

През 1970 г. дружеството организира състезания по лека атлетика, футбол, баскетбол, тенис и др. Тези мероприятия се запазват и стават традиционни за града главно в рамките на Седмицата на морето. Подобрението на спортната инфраструктура е от значение и за развитието на туристическия сектор в общината.

3.5. Икономическо развитие

Общо икономическо развитие

Излазът на море е един от основните фактори, който формират насоката на икономическото развитие на община Бяла. Икономиката на общината е с най-нисък дял в областната икономика на Варна. Характерът на икономиката може да се определи като локален. Основните сектори на местната икономика са: туризъм; хотелиерство и ресторантьорство; търговия; услуги селско, ловно и горско стопанство и преработваща промишленост.

Най-голям е дялът на местните предприятия в областта на търговията и ремонта и техническото обслужване на автомобили и мотоциклети, на лични вещи и на стоки за домакинството. Сравнително голям е и броят на хотелите и ресторантите.

Инвеститорският интерес към Бяла през последните години е огромен. Строят се предимно модерни жилищни кооперации, хотели, къщи и вили.

Туризмът е водещ отрасъл на икономиката и основен поминък за населението в Бяла. Създадена е солидна материално-техническа база за отдих и почивка, която ще продължава да се развива. Планира се и се полагат усилия за доразвиването на яхтения туризъм и сърфа, като вид спортен туризъм, поради добрите условия в морето на Бяла.

Един от традиционните поминъци в малките села около Бяла е винарството и лозарството. На територията на общината са засети големи масиви от лозови насаждения. Друг отрасъл, който е добре развит в общината е рибарството. От древни времена местните жители са използвали морето за своето препитание. Съществува идеен проект за създаване на рибарско селище в близост до пристанище Бяла.

Банковият и застрахователният сектор са добре застъпени - в гр. Бяла съществуват няколко клонона на банки и застрахователни фирми. В центъра на града е поставен банкомат. На територията на общината няма регистрирани предприятия от дейностите строителство и транспорт. Предвид големия бум на строителството последното десетилетие, то се извършва от фирми, регистрирани извън територията на общината.

Специализирани форми за туризъм

Природните и антропогенните дадености на община Бяла са благоприятни за развитието на специализирани форми на алтернативен туризъм, допълващ морския.

Към момента е изграден само един туристически обект, свързан с развитието на селския туризъм. В село Дюлино е създадена възможност за посещение на селска къща за гости. Предлаганите атракции са свързани с пресъздаване на автентични обичаи, местни традиции и конна езда.

Екотуризмът все още предстои да намери своето място за разнообразяване на формите за туризъм, предлагани на територията на общината. На първо място за тези цели следва да се подобрят възможностите за достъп до природната забележителност "Белите скали".

Изграденият и работещ демонстрационен център, свързан с този обект, ще подпомогне изготвянето на подходящи информационни материали.

По проект "Развитие на екотуризма в община Бяла", който е одобрен за финансиране от Предприятието за управление на дейности по опазване на околната среда, са изградени две екопътеки, едната от които преминава през село Дюлино.

Благодарение на добре развитото лозарство в общината съществуват възможности за развитие на "винен" туризъм. Основите са положени от собствениците на винарска изба "Шато Полихронов", към която е изградена и дегустационна.

На територията на общината са издадени лицензи за туроператорска дейност. Развиващата такава дейност фирма притежава и собствена леглова база на територията на общината. Търговската мрежа на територията на община Бяла е добре развита и задоволява потребностите на постоянното население. През летния туристически сезон броят на търговските обекти и заведения за хранене се увеличава, като услугите са насочени специално към обслужване на туристическия поток.

Охраняването на плажните ивици се извършва там, където те са отдадени на концесия. Тъй като към три от плажовете не е проявен интерес от страна на концесионерите, неохраняемите плажове следва да бъдат снабдени с указателни предупредителни табели на различни езици. Дискусионен е въпроса, обаче, доколко тези мерки са достатъчно ефективни.

Информационното обслужване на туризма представлява добре организирана и координирана система, която предоставя възможност на туристите, намиращи се извън общината или държавата, да идентифицират общината като туристическо място, да получат интересувашата ги информация по възможно най-удобния за тях начин, както и да закупят определен туристически продукт.

В тази система са включени всички заинтересовани организации, които могат да участват в подготвянето, предаването или разпространението на информация и туристически продукт. Присъствието на община Бяла като туристическа дестинация в информационното пространство е ограничено до представяне на обща информация на интернет страницата на общината (www.byala.org), интернет страницата на Асоциацията на Българските Черноморски общини, чийто член е общината (<http://www.ubbsla.org>). Информацията на страницата на общината се актуализира редовно с помощта на общинската администрация. Информация за конкретни места за настаняване може да бъде намерена в различни български интернет туристически портали.

Туризм

Анализът на съществуващия туристическия поток в община Бяла е изготвен въз основа на информация, предоставена от общинската администрация.

Таблица 13: Средства за подслон и места за настаняване в община Бяла 2007-2010 г.

Година	Реализирани нощувки - брой			Приходи от нощувки - лева		Легла (брой)
	Общо	от българи	от чужденци	Общо	в т.ч. от чужденци	
2007	24217	8920	15297	331639	248044	666
2008	43286	9855	33431	871882	722654	1160
2009	42009	5434	36575	1839686	1668499	1004
2010	50684	7737	42947	2940687	2640815	1040

Източник: Национален статистически институт

Броят на реализираните нощувки за периода 2007 – 2010 година расте от 24217 бр. нощувки през 2007 г. до 50684 бр. нощувки през 2010 г. Общият брой туристи, посетили общината, нараства с около 50% за периода 2007-2010г. Нощувките, реализирани от българските туристи през 2010 г. са 7737бр или 15% от общия брой реализирани нощувки.

Приходите от нощувки за анализирания период 2007-2010 г. се увеличават близо 9 пъти(Таблица 13).

Чуждестранните туристи през последния сезон са предимно от Чехия, Германия, Великобритания и Полша. Средния престой на туристите в град Бяла е 5 дни. Данните не позволяват да бъде направено сравнение на дължината на престоя на българските и чуждестранните туристи.

Данните за събраните туристически такси показват покачване на дела на таксите, събирани от български туристи. Следва да се отбележи, че е трудно въз основа на тази информация да се прави задълбочен анализ, предвид трудностите по контрола и събирането на туристическите такси.

Тъй като не е извършвано проучване на общите разходи на туристите, почивали в община Бяла, липсват данни за обема и структурата на разходите, които туристите правят в общината.

Община Бяла разполага със следните морски плажове съгласно съставените АИДС и приетите специализирани карти: морски плаж "Самотино", морски плаж "Бяла – Кара дере", морски плаж "Бяла – Север", морски плаж "Бяла – Централен", морски плаж "Бяла – Чайка" и морски плаж "Бяла – юг".

Промисленост

Основно направление в общината е преработващата промишленост, насочена към производството на храни и напитки. Други промишлени дейности, които се развиват в общината, са дърводобив и дървопреработка, както и обувна промишленост, но дейността на тези фирми е почти затихваща. Това са основно малки предприятия и цехове, с изключително ограничен пазар. Териториалната концентрация на предприятията е в град Бяла, което е сериозен проблем за заетостта на селското население извън активния за туризъм и селско стопанство сезон.

На този етап заетата в промишленото производство работна сила е ниско квалифицирана. Производството би могло да се развие като направление, което да компенсира сезонния характер на основните за общината сектори селско стопанство и туризъм.

Горско стопанство

Горите заемат голяма част от територията на общината – 57,2 %. Те са локализирани в Камчийската планина, достигайки до Черноморския бряг и са представени предимно от широколистни видове – дъб, източен бук, габър, липа, ясен, благуи и др. и по-малко иглолистни видове (черен и бял бор). Сред горските масиви, главно около селищата са разпръснати обработваеми земи и ливади с ксеротермни тревни съобщества. Камчийска планина е едно от 5-те най-значими места в страната за египетския лешояд, скалния орел, средния пъстър кълвач и полубеловратата мухоловка, където тези видове гнездят в значителни количества.

Естествените гори са 66% от горските масиви, а издънковите -34%. По-малко от половин процент от горите на територията на общината са частна собственост. Преобладаващите гори са млади. (

Преобладаващата част от горския фонд на общината (77,7%) е с категория "гори със специално предназначение". Този дял е близък до средния за Черноморското крайбрежие, който е 70-90%. От горите със специално предназначение преобладават рекреационните гори (65,72 %).

Управлението на горския фонд се извършва от Териториално поделение на съответното държавно предприятие към ИАГ, със седалище в съседната община Долен Чифлик. В община Бяла са обособени два технически участъка - Бяла (седалище - с. Горица) и Горска барака (седалище - м. Горска барака). На практика общинската администрация не упражняват никакъв контрол върху мероприятията по ползването, възстановяването и опазването на горите.

Най-сериозна заплаха представлява неправилното в екологично и природозащитно отношение стопанисване на горите, свързано с разрушаването на характерни горски местообитания - незаконната сеч, незаконното разораване на площи, пожари предизвикани от човешка немърливост, както и браконьерство на ловни и защитени от закона видове.

Селско стопанство

Растениевъдство

Водещи подотрасли в растениевъдството са лозарството и зърнопроизводството с 29,4% и 21,9% в структурата на селскостопанската продукция. От зърнените култури се отглеждат пшеница, ечемик, царевица, слънчоглед, еспарзета, грах, репко. Около 95% от земята е частна. На територията на общината функционират четири земеделски кооперации. Две в землището на град Бяла и по една в селата Дюлино и Попович. През последната селскостопанска година 54% от засетите площи са есенници като 80% от тях е пшеница, от пролетниците 77% е дела на слънчогледа. Почти 100% от площите са третирани с хербициди и наторявани, което ще подобри техните добиви. Основната потребителска

кооперация, която развива дейност в землището на град Бяла стопанисва над 60% от обработваемата земя в общината.

Лозарството е селскостопански подсектор с традиции в община Бяла. Основната част от съществуващите към момента лозови масиви са създадени в началото на 80-те години на миналия век. Поради този факт, възрастовата структура на лозята е неблагоприятна - над 50% от тях са на възраст около и повече от 20 години. Преобладаващи са белите винени сортове. Насажденията, обаче, не са поддържани, особено в периода на възстановяване собствеността на земеделските земи, което е довело до спад в произвежданата продукция. Основните поддържани лозови масиви се намират в землището на Бяла – 273,7 ха, от които почти 268 ха винени сортове и само 4 ха десертни. От винените сортове са застъпени най-вече димят, който е характерен за района, в по-малка степен мискет, памид и ркатицели. Отглеждат се и масиви с мерло.

В основната си част лозовите насаждения се доближават до пределната си възраст, поради което за да бъде запазена тази част от селското стопанство, е необходимо те да бъдат подновени. След възстановяване на собствеността върху земеделските земи се забелязва активност от собствениците по възстановяване на трайните насаждения. В землищата на селата Господиново и Горица също има лозови насаждения, съответно 48,4 ха и 18,4 ха. Основната част от насажденията в Господиново не се поддържа.

Традиционното за общината лозарство е съпътствано и от развитие на винопроизводството. Шато Полихронов разполага с изградена модерна база за винопроизводство с дегустационна.

Овощните насаждения заемат 3,7% от трайните насаждения в общината. Най-голям дял заемат масивите засадени със сливови дръвчета, намиращи се на територията на Попович. Има неголеми насаждения от ябълки и праскови, като в землището на Дюлино са направени нови насаждения от 2,5 дка праскови.

От трайните насаждения ягодите са били традиционна култура, особено в землището на Дюлино, но към настоящия момент няма насаждения с икономическо значение.

Условия за развитие на зеленчукопроизводството има в землищата на Попович и Бяла, поради възможностите за напояване, които осигуряват река Двойница и язовир Господиново.

Животновъдство

На територията на община Бяла преобладава свиневъдство, овцевъдството и козевъдство, но производителността и добивите (на мляко например) не дават основания за конкурентно производство и то основно е предназначено за индивидуално потребление.

Отглеждането на селскостопански животни в очертанията на град Бяла, обаче, предизвиква проблем, тъй като е несъвместимо с предоставянето на качествени туристически услуги през летните месеци. Следва да се намери подходящ и защитаващ интересите на заинтересованите страни начин за да бъде разрешен този проблем. Подобно решение би могло да се търси в извеждането на животните извън града през летните месеци.

Търговия и услуги

Отрасълът е ориентиран предимно към задоволяване потребностите на постоянното население на общината. Поради свиващото се вътрешно потребление и търсене той изживява определени трудности. Същевременно е налице потенциал за развитието му - особено на услугите, насочени към туристическия сектор, при условие, че туризмът като цяло постигне ускорено развитие. Съществуват възможности за увеличено предлагане на изделия на занаятчийството и произведения на изкуството.

Строителство

Строителството не се развива като икономическа дейност от фирми регистрирани на територията на община Бяла. Потенциал за развитие на дейността има поради динамично изграждане на инфраструктурата в общината и плановете за инвестиции в изграждането на курортни комплекси и жилищни сгради. Строителството на обектите към настоящия момент се извършва от фирми регистрирани във Варна и София.

3.6. Техническа инфраструктура – свързаност и достъпност на територията

Транспортно-комуникационна система и пътна мрежа

На територията на община Бяла са развити автомобилния и водния транспорт. През територията на общината минават три основни транспортни артерии:

- първокласен път I-9 Варна-Бургас;
- третокласен път III-906 отклонението за Дюлино - Бургас и
- IV-90609 Дюлино - Попович.

Първокласният път I-9 Варна - Бургас свързва Североизточна с Югоизточна България. Пътят свързва общината и с областния център. Превозните средства, идващи от Южна България, могат да навлизат в общината по първокласен път I-9 или през път III-906 през Дюлино (Дюлински проход). Останалите пътища (IV-90609 Дюлино – Попович и отсечката до село Господиново) са бивши четвъртокласни пътища, които с Решение № 236/2007 г. на Министерския съвет за утвърждаване на списък на общинските пътища (РМС) са включени в списъка на общинските пътища.

Съгласно горепосоченото РМС, общинските пътища са класифицирани в три категории, които се определят съгласно утвърден Модел за категоризиране.

В тази връзка наименованията "IV-90609 Дюлино – Попович" и „отсечката до село Господиново“ са заменени с „VAR2071 /III-906/ Дюлино - Попович - Граница общ. (Бяла - Несебър) - /I-9/“ и „VAR2070 /III-906, Рудник - Дюлино/ - Господиново“. Съгласно РМС на територията на община е утвърден и следния общински път: VAR3178 /III-906, Рудник - Дюлино/ - Граница общ. (Бяла - Долни чифлик) - Солник - /VAR1175/.

В проект е и общински път IV-90037 – гр.Бяла – с.Ново Оряхово.

Общата дължина на пътната мрежа в общината е 51 км. Дължината на първокласните пътища е 17 км или 33,4% от общата дължина. Дължината на третокласна пътна мрежа е 14 км или 27,4%. Дължината на общинските пътища е 12 км. Гъстотата на пътната мрежа в общината е 15,1 км на 1000 жители и 294,8 м/км², при средни за страната показатели съответно 4,4 км/1000 жители и 332,8 км/км². Относително голямата дължина на пътната мрежа се дължи на характера на релефа.

По отношение на настилките на пътната мрежа, преобладават асфалтовите и трошенокаменните настилки, които за пътната мрежа в общината са в съотношение 73% към 27%. Състоянието на пътните настилки и на пътната мрежа в общината е:

- лошо състояние – 14 км (27,4% от общата пътна мрежа в общината). От тях 12 км е разклонението за Обзор от Попович и 2 км преди Дюлино - част от третокласна пътна мрежа;
- средно състояние – 14 км (27,4%) - 2 км разклонението до Господиново и 12 км от разклона до село Дюлино - част от третокласна пътна мрежа;
- добро състояние – 23 км (45,2% от общата пътна мрежа).

От цифрите се вижда, че качеството на пътно - шосейната мрежа в общината, все още не е задоволително. В лошо и средно състояние са над 50% от пътищата.

Главната транспортна артерия, която поема цялото крайбрежно (вътрешно и международно) автомобилно движение с товарен, туристически или друг характер е **път I-9**. Движението по него е не само с локален характер. Съществен е делът на транзитния поток, породен от това, че този път се явява най-пряката връзка между най-големите черноморски центрове - Варна и Бургас. Същият път е категоризиран и като основен път в Европейската пътна мрежа с означение E-87 и свързва териториите на Румъния, България и Турция в направление Север - Юг по крайбрежията на Черно и Бяло море. Общата дължина на пътя на българска територия е 365 км, от които 17 км е на територията на община Бяла. Основен проблем за този първокласен път се явява разрастващото се свлачище по посока от морето към пътя. С течение на годините свлачището расте и в момента неговия горен ръб е на отстояние само 150 метра от път I-9. Задължително е продължението ремонта на пътя в участъка на територията на община Бяла.

Път III-906 започва на територията на община Бяла, преминава в тила на крайбрежната зона и през Дюлинския проход достига Бургас. Той се явява една

разтоварваща артерия по отношение на основния път, като поема голяма част от товарното движение и част от туристическия поток. В участъка Бяла - Обзор той изпълнява функциите на отбивен път през летните месеци, когато интензивността на движението по път I-9 е голяма. Съставът на автомобилния поток се формира главно от товарни автомобили. Условието за движение на автомобилния поток не са особено благоприятни. Габаритите на пътя варират от 4/6 метра до 8/14 м, като първите са далеч под изискванията предвид функциите, които изпълняват. В особено тежко състояние е частта от пътя 2 км преди село Дюлино. Също така в незадоволително състояние е и останалата част от разклона за Дюлинския проход – 12 км. За да се използва този второкласен път с цел разтоварване на първокласния I-9, задължително и спешно е необходим цялостен основен ремонт на частта му, намираща се на територията на общината.

Общинските пътища играят важна роля за интеграцията на отделните населени места в общината. Интензивността на пътното движение към момента е по - малка, в сравнение с тази на останалите пътища, но е възможно нарастване, предвид очакваното силно развитие на туризма на територията на община Бяла. В недобро състояние е целия общински път, като особено лошо е състоянието му в частта, попадаща на територията на община Несебър. По този начин движението на транспортния поток е ограничено и са налице предпоставки за ПТП. Следва да се оцени предвижданото изграждане на общински път IV-90037, който ще осъществи крайбрежна връзка на град Бяла, местностите "Бяла река", "Кара дере" и с. Шкорпиловци на територията на община Долни Чифлик, от една страна с оглед улесняването на урбанизирането на района, от друга страна с оглед натоварването с транзитен трафик на територията, през която преминава и влошаването на рекреационните ѝ характеристики в резултат на това, както и с оглед на ефекта от засиленото антропогенно въздействие по отношение на опазването на защитената зона и опазването на горите, през които преминава.

Местните пътища са от съществено значение за развитието на община Бяла основно в сферата на туризма. Пътя към природната забележителност "Белите скали" се изгражда в момента. От особено значение е и подобряване състоянието на пътя към яхтеното пристанище като предпоставка за развитието на яхтения и морския туризъм.

Основен акцент към анализа на пътната мрежа следва да се постави и на бъдещото изграждане на **Автомагистрала "Черно море"**, която трябва да свързва градовете Варна и Бургас, като се движи панорамно покрай Черно море. Тя е част от паневропейски транспортен коридор 8 (Дуръс - Тирана - Скопие - София - Бургас - Варна). Общата дължина на участъка Бургас-Варна е 103 км. До 1980 г. са завършени 10 km от отсечката, която започва от Аспаруховия мост във Варна и завършва преди село Приселци. Очаква се магистрала "Черно море" силно да улесни транспортните връзки между черноморските градове, като реши трудностите с прехода на Стара планина, който в момента силно забавя трафика между Обзор и Несебър.

Воден транспорт

За развитие на водния транспорт в залива "Свети Атанас" е изградена кейова стена и малко туристическо пристанище с около 20 места за рибарски лодки и малки яхти и 1 място за по-големи плитко газещи морски съдове - тип "Комета". Пристанището е удобно за обслужване на туристи, но не и за товарни-разтоварни работи. Съществуват два сериозни проблема, по отношение експлоатирането на изградените пристанищни съоръжения.

Първият от тях е свързан с насипването на пясък в пристанищната акватория, което е резултат от направените отвори в масивната част на кейовата стена с цел по-интензивен обмен на вода с морето и ликвидиране на неприятните миризми в него. След отвеждане на отпадъчните води (понастоящем зауствани в морето) в ПСОВ "Обзор - Бяла", вероятно неприятните миризми ще намалееят и необходимостта от тръбите за вентилиране на морската вода ще отпадне. Тръбите трябва да бъдат затворени и пристанището почистено от нанесения пясък, с което ще се възстанови проектният му капацитет.

Вторият проблем е свързан със засилената абразия на брега срещу кейовата стена. На това място е развито и най-голямото свлачище, намиращо се на общинска територия, което пряко застрашава и първокласен път I-9. Силното влияние на абразията се дължи както на нестабилна геоложка структура, така и на частичното изпълнение на първоначалния проект за брегоукрепване, който предвижда изграждане на допълнителна буна за брегова защита, разположена срещу кейовата стена⁷.

Водоснабдяване и канализация

От шестте населени места в община Бяла само село Самотино не е водоснабдено.

На територията на община Бяла има един подземен воден източник за снабдяване с питейна вода. Евентуален допълнителен водоизточник са плитките подземни водоносни хоризонти в алувиалните отложения на р. Камчия, намиращи се на територията на община Долни Чифлик.

По обща оценка територията на община Бяла е бедна на питейни води и не може да разчита на собствени водоизточници за задоволяване на потребностите си от питейна вода, което налага почти изцяло външно водоснабдяване от съседни общини. В най-голяма степен това е община Долни Чифлик, от където се снабдяват с вода основните потребители в общината – град Бяла, село Горица и село Господиново. Водоснабдителната система, с която е свързано село Господиново⁸ е сред тези, посочени в областната стратегия за развитие като проблемни. Предложената алтернатива е изграждането на водопроводна връзка с деривация “Китка – Варна”. Село Попович се водоснабдява от водоизточници на територията на община Несебър.

Степента на водообезпеченост на населението с питейна вода е: за град Бяла - 100%, за село Горица - 72%, за село Господиново - 88%, за село Дюлино 65%, за село Попович - 78%, за село Самотино - 0%. Общо за общината степента е 78%.

Водоснабдяването на община Бяла се извършва от ВиК – Варна.

Населените места в общината имат изградени водопроводни мрежи с обща дължина 220 793 м.

Подадената вода по години варира значително, което вероятно се дължи както на засушаването, така и на приоритетно задоволяване потребностите от вода на населените места, на чиято територия са разположени водоизточниците.

Загубите на вода на територията на общината са около 30-35% и вероятно се дължат на преобладаващите етернитови водопроводи (над 85% при средно за областта 78% етернитови водопроводи).

Структурата на водоползване по потребителски групи е динамична, но показва тенденция на нарастване на водопотреблението в битовия сектор за сметка на промишлеността и други потребители.

Най-голямо е водопотреблението в групата "други", което включва обществените консуматори, обслужващата сфера и други освободени от заплащане потребители.

На територията на община Бяла няма системи за промишлено водоснабдяване. Промислеността ползва вода от питейния водопровод, като относителният ѝ дял от общото водопотребление е под 30%. Поради липсата на подходящи водоизточници, както и поради спецификата на бъдещото ѝ развитие (преработвателна промишленост, която изисква вода с питейни качества), промишлеността ще продължи и в бъдеще да ползва вода от питейния водопровод, което е взето предвид при определяне нуждите от вода и при оразмеряване на външните водопроводи.

Значителна част от подаваните питейни води се ползват за поливане на дворове и градини, за което е необходима условно чиста, а не питейна вода.

Липсата на собствени водоизточници, както и очакваното увеличение на ползване на питейна вода, свързано с развитието на курортни комплекси за туризма, предизвиква

⁷ Брегови участък Черни нос – р. Перперидере (к-г Луна) - Пристанище Бяла, с дамба (в строеж) – Защитен бряг в км – активна защита – 1.25 км, пасивна защита – 0.25 км – общо 1.5 км

⁸ “Солник” - състояща се от два шахтови кладенеца и охраняваща 4 населени места на територията на община Долни Чифлик с общо население над 1400 души

необходимостта от осигуряване на водоподаването и връзки с водопроводни системи от съседните общини.

Изграждането на новия водопровод "Камчийски пясъци" и главен водопроводен клон град Бяла, ще задоволи напълно нуждите на бързо нарастващата по население Община Бяла.

- Разширение на водоснабдителна мрежа село Дюлино;
- Изграждане на водопровод от водоем висока зона Бяла до село Попович;
- Водоснабдяване на висока зона кв. "Изток" в град Бяла;
- Изграждане на водоем на средна зона кв. "Изток" в град Бяла;
- Изграждане на водоем на ниска зона кв. "Изток" в град Бяла;
- Водоснабдяване на ниска зона кв. "Изток" в град Бяла;

Хидромелиоративни системи

Към 1986 година съществуващият поливен фонд на територията на общината се оценява на 1782 дка. Напоявани са чрез помпени станции и водохващания на река Двойница 513 дка в района на село Дюлино, 752 дка в района на село Попович и 1540 дка от язовир Господиново.

Понастоящем на територията на общината няма поливни площи⁹, а от инфраструктурата е останал само язовир Господиново. Язовирът е приватизиран и се ползва за сладководно рибовъдство.

Канализация

Канализационните мрежи в община Бяла са с ниска степен на изграденост. Частично изградена е само канализацията на гр. Бяла. Останалите населени места нямат канализация. Всички необхванати с канализационни мрежи населени места и обекти заустват отпадъчните си води в канавки, дерета, поливни ями или директно в морето, като по този начин замърсяват подземните, повърхностните и морските води.

Отпадъчните води за територията на общината са 80% от полезно използваната вода или 1063 куб.м./дневно, от които най-голяма част - 93% са от град Бяла. Понастоящем само една част от тях се отвеждат с канализационна мрежа.

Изградената канализационна мрежа в град Бяла до 2000 година е 5350 м. Над две трети от нея е изградена от каменинови тръби, а за останалата една трета са използвани бетонни. В периода 2000 – 2005 г. е изградена мрежа от PVC тръби с дължина 14 300 м. С мрежата са обхванати над 80 % от източниците на отпадъчни води в град Бяла.

Завършването на канализационната система на град Бяла чрез изграждане на главни канализационни колектори IV и V и довеждащ колектор до пречиствателната станция за отпадни води Обзор - Бяла, цели подобряване състоянието на околната среда в района на Черно море. Пречиствателната станция е разположена в землището на град Обзор, община Несебър. Капацитетът ѝ е 10 х.м /дневно, с което може да обхване около 15 000 еквивалент жители, което е достатъчно за обслужване на градовете Бяла, Обзор и курортните комплекси. Станцията е въведена в експлоатация през 2005 година. Към пречиствателната станция е изградено блок съоръжение, което включва биологично пречистване и дезинфекция. При необходимост към нея биха могли да се включат и отпадните води на село Попович. За ефективното ѝ действие е необходимо да се доизградят и разширят канализационните мрежи, така че да обхванат по-големите източници на отпадъчни води.

За останалите населени места не са разработвани проекти за канализация. Тъй като те също са източници на замърсяване, което оказва негативно въздействие върху развитието на крайбрежната ивица и върху състоянието на водите, целесъобразно е да се започне поэтапното им канализиране и изграждане на пречиствателни модули.

⁹ с изключение на малки площи зеленчукови градини в землището на село Попович, по поречието на река Двойница.

Изграждането на канализационната система в град Бяла, заедно със завършването на ПСОВ и изграждането на "Канализационен колектор по крайбрежна алея град Обзор", финансирани от Националния Доверителен Еко-Фонд, допринася за комплексно решаване на значителен екологичен проблем с отпадните води в региона и ограничаване на здравния риск за населението.

Енергийна инфраструктура и алтернативни източници на енергия

Електроснабдяване

Електроснабдяването на община Бяла и цялостното стопанисване на електроразпределителната мрежа и съоръженията към нея се осъществява от "Енерго-Про Мрежи" АД, район Варна.

"Енерго-Про Мрежи" АД, електроенергийният системен оператор, осъществява единното оперативно планиране, координиране и управление, осигурява експлоатацията, поддръжката и надеждното функциониране на електропреносната мрежа, поддържането на спомагателните мрежи, както и ремонтните дейности и услуги и поддържа електропроводи високо напрежение на територията на община Бяла.

Нуждите на общината от трансформирана мощност се задоволяват от 33 бр. ТП с обща мощност 9815 кVA. Техническо състояние на цялата електропреносна инфраструктура е много добро.

Всички 6 населени места на територията на община Бяла са електрифицирани и нуждите на населението от електропотребление са задоволени.

Всички бъдещи инвестиции на "Енерго-Про Мрежи" АД Варна ще са насочени към постигане на висока сигурност на доставките, подобряване на услугите и клиентското обслужване, както и към утвърждаване на култура на взаимно доверие и лоялност.

Община Бяла е включена в приетата Областна програма за енергийна ефективност. Основната цел на програмата е намаляване енергоемкостта на дейностите във всички икономически и обслужващи сектори и административното управление. Основните мерки, които са предвидени за осъществяване на територията на община Бяла са свързани с намаляване потреблението на електроенергия от обществено - административни потребители, включително уличното осветление.

Улично осветление

Уличното осветление се захранва от 8 броя касети (УО). Общата дължина на проводник УО въздушна мрежа е 15,7 км. Обща дължина проводник УО кабелна мрежа е 2,6 км. Общ брой осветителни тела е 736.

Мрежата УО е от смесен тип, което я прави трудна за обслужване, остаряла стоманена стълбова линия и кабели.

Необходимо е изграждането на усукан проводник за УО, който да направи системата независима за обслужване. Касетите УО трябва да се изнесат извън трафопостовете.

Алтернативни източници на енергия

Разширяването на туристическия сезон и инвестирането в курортни комплекси за целогодишно ползване неминуемо поставя въпроса за вида на енергията, която ще бъде използвана за отоплението им през зимния сезон.

В момента всички обществени и частни сгради на територията на общината се отопляват с твърди и течни горива. Значителното повишаване на потреблението на този енергоизточник при развитие на туризма би довело до замърсяване на атмосферния въздух с прах и вредни газове, което ще доведе до нанасяне на вреди и върху околната среда.

Използването на природен газ за нуждите на бита и индустрията е изключително перспективно от гледна точка на повишаване на енергийната ефективност и опазване на околната среда. В настоящия момент, обаче, изградените газопреносни мрежи отстоят твърде далече от територията на община Бяла, чийто брой население и индустрия за момента не представляват инвестиционен интерес за лицензираните газопреносни дружества в региона. Кооперирането на Бяла и Обзор в това отношение би допринесло за по-доброто планиране и привличане на инвестиции за газифициране на района в средносрочен план.

Повишаването на енергийната ефективност може да бъде постигнато в голяма степен с решаването на основните проблеми на отоплението и осветлението на обществено – административните потребители чрез използването на алтернативни източници на енергия.

В Областната програма за енергийна ефективност са предвидени мерки, които за община Бяла включват изграждане на инсталации за топлинно преобразуване на слънчевата енергия за осигуряване на топла вода за ОДЗ и ЦДГ в Община Бяла, и изграждане на "Ветроенергийна система - Бяла за паралелна работа с електрическата мрежа – 1 MW / 2 x 500 KW /."

Телекомуникации

Интернет достъпа в общината е ограничен на територията на град Бяла. Основен доставчик на услугата е БТК. Качественият Интернет достъп е от съществено значение за развитие на както на бизнеса, така и на услугите, предназначени за него.

Територията на община Бяла е покрита 100% с радио и телевизионен сигнал. Същото важи и за покритие с УКВ програми.

В селата Попович и Горица няма пощенски станции.

Утвърждаването на туризма като приоритет на икономическо развитие в община Бяла изисква съобщителни услуги от качествено различно ниво в сравнение със съществуващото.

3.7. Опазване на околната среда – екологично състояние и рискове

Състояние на води, въздух, почви, шум, радиация

Води

На територията на Общината съществува един подземен източник за снабдяване с питейна вода . Той представлява тръбен кладенец, който се намира в терасата на р.Двойница в близост до с.Дюлино.

Водоизточникът е каптиран и включен в експлоатация. Дебитът му в най – сухия месец на годината (при обезпеченост 95%) се оценява на около 6 л/сек. . Отчетено е периодично замърсяване на водоизточника с манган , но самия източник на замърсяване все още не е открит . Предполага се че това се дължи на употребата на химикали и торове или друг вид дейности в прилежащия му водосбор , който не влиза в пределите на Община Бяла. Това се дължи на неспазване на Наредба № 2 за санитарно охраните зони в пояс „ Б” и „В”.

Евентуален допълнителен източник на вода са плитките подземни водоносни хоризонти в алувиалните отложения на р.Камчия , които се намират на територията на община Долни Чифлик .

Като цяло територията на Община Бяла е бедна на питейни води и не може да разчита за задоволяване на потребностите си от питейна вода на собствени водоизточници , което налага почти изцяло външно водоснабдяване от съседни общини.

Канализационните мрежи в общината са с ниска степен на изграденост . Частично изградена е само канализацията на гр. Бяла и обхваща 7,4% от уличната мрежа . Останалите населени места нямат канализация . Последните заустват отпадъчните си води в дерета , поливни ями , канавки или в морето . Това е изключително опасно за състоянието на подземните , повърхностни и морски води .

По отношение на водите точков източник на замърсяване представлява ПОСВ Бяла – Обзор, която зауства пречистените отпадъчни води чрез река Двойница в Черно море. Данните показват слаби превишавания на пределно допустимите норми, определени в разрешителното за заустване на отпадъчни води, което вероятно се дължи на претоварването на ПОСВ или неправилната експлоатация .

Дифузен източник на замърсяване на повърхностните и подпочвени води са нелегалните сметища, особено деретата на реките , фекалните води от жилищните зони, както и използването на торове и препарати за растителна защита в земеделието.

Въздух

На територията на общината няма мониторингови станции за контрол на състоянието на атмосферния въздух. Доколкото в общината и в съседните общини няма големи

промишлени предприятия, може да се приеме, че няма значими точкови източници на замърсявания на атмосферния въздух. По-значимо се очаква да бъде атмосферното замърсяване в района на големите пътища през летния сезон: първокласния път Варна-Бургас и пътя Дюлино - Попович. С урбанизирането на територията на общината се очаква повишаване на количеството на прах от строително-ремонтните дейности и на прах и серен двуокис от комунално-битовото отопление през зимата.

Почви

На територията на общината няма направено подробно изследване върху състоянието на почвите и тяхната степен на разрушаване и замърсяване. Основен източник на почвено замърсяване и разрушаване е нерегламентираното изхвърляне на различни отпадъци - битови, селскостопански, строителни, промишлени както и незаконния добив на строителни материали. Сериозен за общината е проблемът със свлачищните процеси – в района са регистрирани едни от най-големите древни и съвременни свлачищни процеси, които са свързани със специфичните геоложки и хидроложки условия, морското вълнение, сеизмичността на района, а в последно време и с нарастващата урбанизация. Най-сериозните свлачищни процеси се проявяват южно от гр. Бяла на територията между пристанището и къмпинг „Луна”. Свлачището представлява пряка заплаха за преминаващия в непосредствена близост път 1-9, Варна – Бургас.

Шум

Тъй като на територията на общината няма големи промишлени предприятия, основен източник на шум е автотранспорта като се очаква с развитието на туризма през следващите няколко години това шумово замърсяване да се повиши. Очаква се повишаване на шумовото и прахово замърсяване от строително-ремонтните дейности на територията на общината, свързани с повишения инвестиционен интерес в крайбрежната зона. Шумовото замърсяване от автомобилния транспорт може да бъде ограничено чрез създаването на зелени пояси и подобряване на състоянието на пътната настилка.

Радиационна обстановка и неблагоприятни лъчения

В общината до момента не са установени наднормени стойности на йонизиращи лъчения, както и няма източници на радиационно замърсяване

Дейности по управление на отпадъците

На територията на община Бяла се генерират основно битови, строителни и селскостопански отпадъци. От общината се събират, транспортират и депонират строителни отпадъци, твърди битови и смесени отпадъци от домакинствата, обществените сгради, търговските обекти, заведенията за обществено хранене, уличните площи и предприятията. На практика извън контрола на общината остават селскостопанските отпадъци, които се изхвърлят нерегламентирано и няма данни за тяхното количество. Опасните отпадъци на територията на общината са предимно излезли от употреба пестициди.

По отношение на количеството на отпадъците, прогнозата за общината е, че тяхното количество ще се увеличава с развитието на туризма и земеделието в общината.

През активния летен сезон населението в общината се увеличава с 10-15 хил. души. Това сезонно повишаване на населението води до завишаване на количеството на битовия отпадък с около 2,5 пъти. Подобна тенденция се наблюдава и по отношение на количеството на строителните отпадъци - тяхното количество се повишава средно с 20 т годишно.

За гр. Бяла и селата от общината има организирано сметосъбиране и сметоизвозване .

Отпадъците от гр. Бяла се извозват веднъж или два пъти седмично, а от селата два пъти месечно.

По-голямата част от отпадъците се събират, транспортират и депонират смесено. През летния сезон в гр. Бяла се поставят контейнери за разделно събиране на отпадъци, а целогодишно има пунктове за изкупуване на стъкло, хартия, пластмаса и метал.

Единственият метод за обезвреждане на отпадъците е депониране (смесено депониране и периодично запръстяване), което се осъществява на 5 регламентирани сметища. Съществуват и редица нерегламентирани сметища.

Регламентирани сметища:

- землището на гр. Бяла: местността "Стратеза" (площ 5 дка)
- с. Попович: на 600 м от населеното място (1 дка)
- с. Дюлино: на 1 100 м от населеното място (0,5 дка)
- с. Господиново: на 2 км от населеното място (1 дка)
- с. Горица: на 1 км от населеното място (0,5 дка)

На тези 5 сметища се депонират предимно битови отпадъци, животински отпадъци и малко строителни отпадъци. Тези места не отговарят на съвременните изисквания за депониране и съхранение на отпадъци и предстои поетапното им закриване или реконструиране.

На територията на общината се намира склад за съхранение на опасни отпадъци – пестициди, който е общинска собственост. Складът съхранява 10 т твърди и 4 000 л течни отпадъци. Състоянието му е добро.

3.8. SWOT – АНАЛИЗ

SWOT анализът е обективно следствие от социално-икономическия анализ и представя изводите от проучването на състоянието и потенциала на общината, като акцентира на силните, слабите страни, възможностите и заплахите за развитие.

SWOT анализът включва оценка на вътрешните фактори, чрез която се идентифицират силните и слабите страни на община Бяла, оценка на външните фактори на обкръжаващата среда, които очертават благоприятните възможности и потенциални заплахи за развитието на общината.

Силни страни	Слаби страни
<ol style="list-style-type: none"> 1. Много благоприятно географско положение, с оглед на преминаващите транспортни артерии и излаз на Черно Море. 2. Средично положение спрямо двата големи морски административни центъра – Варна и Бургас, с летища и пристанища. 3. Природни забележителности, защитени зони и горски територии, подходящи за рекреационен и ловен туризъм. 4. Благоприятни климатични условия за развитие на лозарство и за екоземеделие. 5. Богато културно-историческо наследство. 6. Изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура и добре развита селищна система, с висока степен на съхраненост на инфраструктурата, с изключение на водопроводната. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Висока степен на свлачищни процеси и ерозионна активност. 2. Демографска криза - намаляване и застаряване на населението, нисък процент на икономически активните лица. Три пъти по-ниска гъстота на населението от средната за страната. 3. Сравнително ниска икономическа активност на населението и относително висока безработица – със сезонен характер. 4. Концентрация на икономическите дейности само в отрасъла на туризма. 5. Недостатъчни водни ресурси. 6. Висока степен на амортизация на съществуващата водопроводна мрежа. 7. Развитието на техническата инфраструктура не може да навакса урбанизирането на териториите. 8. Упадък на земеделието поради големия инвестиционен интерес и високата цена на земеделската земя, във връзка с урбанизиране на територията в последните години.
Възможности	Заплахи
<ol style="list-style-type: none"> 1. Развитие на туризма в неговата пълнота като видове, териториален и времеви обхват. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Продължаващо намаляване дела на населението в трудоспособна възраст. 2. Риск от природни бедствия, засилващи

<p>2. Развитие на нови територии за икономическа активност, различна от туризъм, в близост до транспортните артерии – възможности за разнообразни промишлени дейности, логистика.</p> <p>3. Привличане на български и чуждестранни инвеститори, използване фондовете на ЕС.</p> <p>4. Потенциал за развитие на земеделски дейности за лозарство, съответно винарство.</p>	<p>брегоразрушителните ерозионни и свлачищни процеси.</p> <p>3. Посегателства върху акваторията, природните и културно-исторически дадености.</p> <p>4. Задълбочаване на икономическата нестабилност във вътрешната част на общината, причинена от дисбаланса на територията.</p>
---	---

3.9. Информационно и планово осигуряване

За територията на община Бяла през 1996-1997г. е изготвен териториалноустройствен план, актуализиран през 2004 г. и приет с решение № 21-250/29.10.2004г. на Общински съвет – Бяла.

Въз основа на актуализирания ТУП са разработени и влязли в сила редица подробни устройствени плана (ПУП) за зони за вилен и курортен отдих, обхващащи големи части от територията в землищата на на град Бяла, с.Самотино, с.Дюлино, с.Попович, с.Горица, с.Господиново.

Действащите към момента кадастрални и регулационни планове за територията включена в строителните граници на населените места, създават настоящото и планово осигуряване. Тези планове са относително стари, одобрени в периода 1949 - 1952 г., и малко по-съвременни, одобрявани между 1987 и 1998 година.

За общинския център – град Бяла има действаща кадастрална карта (КК) на цялото землище, която е изходна основа за изработване на ОУП. За останалите населени места кадастралната информация за територията извън строителните граници се поддържа като КВС.

3.11. Анализ на действащите планове и връзката им с бъдещия ОУП

В актуализацията на ТУП от 2004г. цялата крайбрежна ивица е предвидена за ново планирани зони за отдих и обитаване, без прекъсване и без „зелени паузи“.

Създаването и приемането на актуализацията на ТУП е извършено без да са проведени съответните процедури по екологичното законодателство.

Същото се отнася и за част от разработените и влезли в сила ПУП, предвиждащи значителни територии за урбанизиране, предназначени предимно за рекреационни нужди, изготвени на база на актуализираните предвиждания на ТУП.

Повечето от тях са с обем и съдържание на планове по чл.110 ал.1 т. 2 от ЗУТ – Планове за регулация на улици и поземлени имоти без режим на застрояване – План за регулация (ПР) или План за улична регулация (ПУР). Малка част са изработени и одобрени като Планове за регулация и застрояване (ПРЗ).

ПУП за новоурегулираните територии са одобрени при условията на чл.16 от ЗУТ, осигуряващи необходимите площи за изграждане на обектите на социалната инфраструктура - публична собственост, на озеленените площи, обединени в зелена система, и на общите мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, включително новопредвидената улична мрежа за обслужване на имотите.

По отношение на плановете, изработвани през различни социално - икономически периоди в развитието на България, при действието на Закона за планово изграждане на населените места и на Закона за териториално и селищно устройство основен проблем е несъответствието между имотните граници, предвижданията на регулацията и действителното владение на място. Друг проблем се явяват и така наречените контактни зони около границите на населените места с неизяснен статут, дължащи се на несъответствие между строителната граница на населените места отразена в КВС и действителната граница, определена с действащ ПУП.

Предвид горното, ОУП като основа на цялостното устройство на територията на общината, с предвиждания задължителни за последващите подробни устройствени планове, следва да прецени в съответствие с изводите от екологичната оценка предвижданията на влезлите в сила, но неприложени подробни устройствени планове, приети в нарушение на ЗООС и ЗБР, и да предложи устройствени решения в съответствие с разпоредбите на чл.103а от ЗУТ.

ОУП следва да определи целесъобразна последователност на изработването на последващите подробни планове, като отчете приоритетите в обществения интерес, мащабите на инвестиционната активност по територии и потенциалните заплахи за компрометиране на ресурси или публични мероприятия при продължаване работата "на парче", за отделни ПИ .

ОУП на общината следва да предвиди като първостепенна задача задължителното изработване на ПУП за територии в крайморската част, да определи териториалния им обхват и да формулира изискванията, на които следва да отговорят същите.

В този смисъл в правилата за прилагането на ОУП следва да се включат конкретни изисквания към подробното устройствено планиране, съобразно спецификата и потребностите на отделните територии.

IV. Изисквания към ОУП

4.1.Общи изисквания

1. Обхватът на плана включва цялата територия от община Бяла.

2. Проектът за ОУП да се изработи при спазване изискванията на ЗУТ, ЗУЧК, Закона за културното наследство и подзаконовите нормативни актове за тяхното прилагане.

3. Съгласно чл.125, ал.7 от ЗУТ, екологичната оценка е част от устройствения план. ОУП трябва да се съобрази с определените от МОСВ режими за защитените територии и защитените зони, като се спазят и следните условия:

- Точно отразяване на границите на защитените територии и защитените зони на територията на общината;

- В крайбрежната зона и около водни обекти да се предвидят зелени коридори и запазване на природния ландшафт за осигуряване на опазването на местообитанията;

- Степента на урбанизация и режимите на застрояване в защитените територии и защитените зони да се предвиди след оценка на кумулативното въздействие от реализирането на плана. Проектът на ОУП и ЕО към него да ревизират влезлите в сила ПУП, одобрени в нарушение на изискванията на екологичното законодателство в съответствие с разпоредбата на чл.103а от ЗУТ.

3. Определянето на границите на охранителните зони „А” и „Б” по чл. 10 и чл.11 от Закона за устройството на Черноморското крайбрежие (ЗУЧК) да се съобрази с границите на морските плажове, определени в специализираните кадастрални карти и регистри за обектите по чл.6, ал.4 и ал.5 от ЗУЧК.

4. Устройствените режими за териториите, попадащи в охранителните зони, да се предвидят при стриктно спазване на изискванията и ограниченията на ЗУЧК, включително по отношение на териториите, обхванати от влезли в сила подробни устройствени планове, вр. чл. 103а ЗУТ.

5. В съответствие с отразените в кадастралната карта граници на морските плажове да се определи капацитета на морските плажове и другите рекреационни ресурси на територията, предмет на плана. Териториите с рекреационни функции – съществуващи и нови, да се определят при съобразяване с нормата на чл.27, ал.2 от Наредба №7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони.

6. Да се изработи схема на акваторията, в която да се отразят съществуващите и новопредвидени пристанища и пристанищни съоръжения, брегозащитните и брегоукрепителни съоръжения, както и други съоръжения или обекти, свързани с туристическата функция на крайбрежието и развитието на рибарството и аквакултурите. Към ОУП да се изготви инженерно-геоложка и хидрогеоложка характеристика на територията съгласно чл. 103, ал. 6 от ЗУТ.

7. Да се изработят план-схеми на елементите на техническата инфраструктура, които съгласно 64, ал.2 от ЗУТ са неразделна част от общите устройствени планове.

8. Да се определят териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита.

9. ОУП да се изработи върху актуална кадастрална основа за територията на общината.

10. В табличен или друг подходящ вид да се отразят идентификаторите или номерата на имотите, попадащи в устройствени зони извън съществуващите граници на населените места с предвидена възможност за застрояване след промяна на предназначението на имотите.

11. ОУП да се придружава с изискващите се от чл.104, ал.2 от ЗУТ правила и нормативи за неговото прилагане.

4.1.1. Изисквания към устройствената концепция на ОУП

В процеса на разработване на ОУП на общината, за постигане на определените цели и задачи, проектантския екип следва да се ръководи от следните най-общи насоки:

Да създаде връзка между предвижданията на стратегическите документи от високо ниво, заложи в Закона за регионално развитие (ЗРР) с устройствените изисквания към всеки отделен поземлен имот, на ниво ПУП, заложи в Закона на устройство на черноморското крайбрежие (ЗУЧК) и ЗУТ.

Да отчита съществуващите външни връзки на общината на регионално и национално ниво и влиянията от:

- Наличието на брегова ивица на Черно море.
- Средищното местоположение на общината спрямо двете основни морски пристанища на България и големи административни центрове – Варна и Бургас.
- Преминаването през територията на общината на пътни връзки от републиканската пътна мрежа и предвижданията за изграждане на автомагистрала (АМ) Черно Море.

Да покаже насоки за развитие на съществуващите и нови територии по отделните функционални и структурни системи на ниво общински център и община, като ги адаптира към намеренията за устойчиво развитие.

С методите си на устройственото планиране да създаде условия за баланс в развитието между отделните части на общината и намаляване на разликите в жизнената среда и инвестиционната привлекателност между общинския център с крайбрежната зона от една страна и периферията.

Да предвиди към основните териториални зони и спомагателни дейности, които да действат в симбиоза и да създават условия за пълноценно реализиране потенциала на територията.

Да гарантира с устройствените си предвиждания възможности за оползотворяване на природните, културно-исторически и други ресурси за развитие на отдиха и туризма, при отчитане на необходимите ограничения за опазването им.

Да бъдат ясно определени перспективите за осъвременяване и развитие на мрежите и съоръженията на техническата и транспортна инфраструктура, осигуряващи в цялост реализацията на устройствените предвиждания.

Да определи сигурен баланс между даденостите на околната среда и изчерпаемите природни ресурси с новите предвиждания за урбанизация, с цел минимизиране негативното въздействие на инвестиционните процеси.

Да се направи оценка на риска от вероятно разпространение на предвидими природни бедствия, като се определят нужните територии и правила за устройство и провеждане на превантивна защита.

Да осигури възможности за етапност на реализацията на устройствените предвиждания, включително като се предвидят и резервират територии за необходими далекоперспективни урбанистични и/или други дейности, за които е известно, че ще се реализират извън рамките на времеви хоризонт на разработвания ОУП.

Да се гарантира равнопоставеност на различните участници и заинтересовани страни, идентифицирани в процеса на устройствено планиране и последващо прилагане на ОУП, като едновременно се осигури свобода на различните частни и публични субекти за стопанска инициатива, партньорство при отчитане и гарантиране на обществения интерес.

Да създаде Правила и нормативи за прилагане на ОУП на община Бяла, съответстващи на конкретните нужди, необходимите ограничения и допълнителни изисквания при устройството на отделните устройствени зони предвидени с плана.

4.2. Селищна система

За общината е характерна устойчива тенденция към намаляване на населението, характерна за цялата страна и сериозен дисбаланс в развитието между селищният център и населените места в периферията.

По отношение развитието на селищната мрежа и на населените места в общината, ОУП следва:

Да отчете влиянието за бъдещо развитие на селищната система и междуселищните връзки, вследствие на преминаващите транспортни коридори от висок клас и на бъдещото изграждане на АМ "Черно Море".

Да даде устройствени мерки и решения с оглед на обособяване на едно или две средищни селища в вътрешната част на територията, чрез концентрация на някои видове обществени, социални и инфраструктурни дейности обслужващи група по малки населени места в района. Подходящ за анализ в това направление са селата Дюлино и Попович. Явяващи се вторични центрове в територията, средищните селища ще способстват за укрепване на селищната мрежа и да се намали дисбаланса в развитието между общинския център и останалите населени места в общината.

В тази връзка следва да се постави акцент в развитието на територията на община Бяла, през която преминава републикански път III-906, свързващ Варна и Бургас.

Предвид относително малкия размер на публичните средства, важно е да се очертае ясната посока на развитие на общината към Публично – частни партньорства (ПЧП), като чрез ОУП се изследва и заложи възможното териториално проявление на предвидените ПЧП в ОПРР.

Да се изследва потенциалът на територията на всички населени места в общината и землищата им, по отношение на наличие на природни забележителности; материално и нематериално културно наследство; традиционно и алтернативно селскостопанско производство и преработка на продукцията; развитие на туристически атракции; усвояване на подходящ неизползваем сграден фонд, преминаване на основни транспортни артерии през територията им и т.н.

4.3. Транспортно комуникационна инфраструктура

По отношение транспортната инфраструктура ОУПО следва :

- Да проучи възможностите на съществуващата пътна мрежа и да предвиди нейното развитие за предвиждания период. Предвижданията за развитието и в ОУП е необходимо да се основават на актуализирани данни по отношение на интензивността на транспортните потоци, прогнозните натоварвания, връзките със съседни общини и като цяло с републиканската пътна мрежа, предвижданията на предходни проекти, интензивността и вида на пътно-транспортните произшествия, съществуващата и прогнозната степен на моторизация и т.н;
- За подобряване на транспортното обслужване на населението и икономиката в общината е необходимо да се предвидят възможности за подобряване на транспортните връзки между населените места в общината и с населени места в съседни общини.
- С ОУП следва да предвидят изисквания за крайпътно озеленяване по съществуващи и новопредвидени пътища, с оглед ограничаване на шумово замърсяване, подобряване на ландшафта и ограничаване на снегонавяванията.
- Да се изследва нуждата от обособяване на обходни пътища около селищните структури, съобразно икономическата им ефективност;
- По отношение на възможностите на морския транспорт, ОУП следва да отчете наличието на морско пристанище с туристическо предназначение за акостиране на малки плавателни средства и яхти

4.4. Техническа инфраструктура

ОУП следва да обезпечи реализирането на оптимална техническа инфраструктура предвид наличния териториален капацитет и потребностите на населението и бизнеса с оглед на направеното демографско прогнозиране, планираните инвестиционни намерения в различните икономически сектори, като едновременно с това осигури необходимия териториален ресурс.

Водоснабдяване и канализация

От гледна точка на Директиви №№ 91/271/ЕЕС и 98/15/ЕЕС, които изискват канализиране и пречистване на отпадъчните води в съответствие с нормите до 2007 г. на населените места с повече от 10 000 ж. и до 2014 г. на населените места с повече от 2 000 ж., в нарушение е само гр.Бяла. Въпреки това обаче, по същество към тази категория би следвало да се

отнесат и повечето новоурбанизирани територии, а също и населените места, чиито постоянни обитатели през курортния сезон надвишават определената с горните директиви граници.

Състоянието на инфраструктурата в общината обуславя нуждата от подобряване водния цикъл за територията, включително и терени за изграждане на нови мрежи за довеждане и отвеждане и пречистване на отпадните води.

Изградената ПСОВ на територията на гр.Обзор, предвидена за 15000 екв. жители, обслужваща и община Бяла, за периода предвиден като времеви хоризонт на действие на ОУП, може да се яви с недостатъчен капацитет, затова следва да се изследва вариант за допълване на действието и с ново съоръжение, изградено вече на територията на община Бяла. Вариантите за нови трасета на колекторни връзки с ПОСВ следва да се изследват като икономичност и обща целесъобразност спрямо двата варианта на заустване.

В ОУП следва да се отрази актуалното състояние на изградената водоснабдителна мрежа, като се включат в нея и тези – в процес на проучване, проектиране и реализация, както и да се осигури територия за изграждането на необходими нови трасета и съоръжения. Новите обекти следва да се зложат съобразно с досегашните предвиждания за цялостно развитие на системата, включени в действащите стратегически и други документи на ниво община Бяла и такива на муждуобщинско ниво. Понастоящем се разработват Регионални прединвестиционни проучвания за обособената територия на „ВиК“ ООД, гр. Варна, включваща всички общини от област Варна, в това число и община Бяла и при изготвянето на ОУП е необходимо да се вземат предвид резултатите от проучванията.

По повод горните дейности, с ОУП трябва да се съблюдава осигуряване на сервитутните зони около трасетата на инфраструктурата и съответните ограничения, които произхождат от тях. В ОУП е необходимо да се предвидят територии за санитарно-охранителни зони, предвиждани в съответствие с „Наредба № 3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

Енергийна инфраструктура

Електрификация

Всички селища в общината са електрифицирани, като усилията при разработването на ОУП следва да бъдат насочени основно към възможно целесъобразно реструктуриране, уточняване на ограниченията от сервитутните зони, на съществуващите мрежи, включително и тези, които не са разпределителни за територията, а са преминаващи трасета на общата мрежа, собственост на енергийния системен оператор.

ОУП следва да изследва и определи необходимостта от реконструкция и изграждане на нови електропроводи, съобразно вероятните изискуеми мощности за предвидените нови територии за урбанизация; да предвиди и определи целесъобразна етапност в развитието и реконструкцията на мрежата ниско напрежение в населените места;

Да се определят мащабите на консумираните мощности от новопредвидените урбанизирани територии по видове потребители, местоположението на кабелните линии и броя и мощността на съоръженията за ТП. При необходимост от нови мощности, следва да се предвиди съответна възможност за осигуряването им и чрез ВЕИ.

Да се ситуират и устроят благоприятни територии, за разполагане на ВЕИ, които да могат да се въвеждат етапно и балансирано, според очакванията за бъдещо потребление.

Предвижданията на ОУП по повод инфраструктурата трябва да се съобразят с енергийното предприятие и неговата инвестиционна програма.

Газификация

Възможността за осигуряване на количества за потребление на газ, от относително отдалеченото съществуващото трасе от общата газопреносна мрежа може да се определи като гранична по отношение на небесъобразност. С ОУП да се проучи възможността и необходимият териториален ресурс за обезпечаване на евентуално газопреносно отклонение, при вариант за развитие на съответните сервитутни зони, които тя изисква.

4.5. Устройство на земеделските и горските територии

Въпреки преобладаващите горски територии, община Бяла се отличава със сравнително добър потенциал за развитие на земеделие, във връзка с наличието на достатъчно територии с обработваеми земи и почвените и климатични условия. Около 40% от територията на общината е заета от обработваеми земи, което определя и важноста от предвижданията на ОУПО, във връзка с оптимално усвояване на потенциала и възможностите и запазване на ресурса. По отношение на зърнодобива, районът се характеризира с интензивно по вид земеделие. Характерно за територията е високият дял на лозарството, което има голям потенциал за развитие с оглед на подходящите климатични условия.

Основен проблем пред земеделието в общината и особено в териториите в близост до град Бяла и морския бряг е цената на земята, породена от възможността за включването и в строителни граници на по късен етап. От друга страна с оглед развитие на устойчива социално-икономическа среда в ОУП следва да се предвидят дейности по диверсифициране на едроплощното зърнопроизводство чрез създаване на условия за участие в земеделието и на голям брой малки икономически субекти. Подходящи дейности за дребния бизнес са дейностите в земеделието с нужда от по голямо участие на немеханизиран труд – зеленчукопроизводство, пчеларство, отглеждане на нетрадиционни култури като билки, етерични растения и др.

По отношение на земеделските територии с ОУП:

- Да се осигури максимално запазване на предназначението на заетите с обработваеми земи части от територията, особено на тези с високопродуктивни качества. Да се предвиди въвеждане на режими без право на промяна на предназначението за най-високопродуктивните земи;
- Въпреки ниския воден потенциал и ресурси на общината да се предвидят терени за развитие на поливното земеделие, където това е възможно;
- С ОУП следва да се изследва потенциалът на територията за обособяване на зони за отглеждане на нетрадиционна селскостопанска продукция, като се акцентира върху подходящи спрямо климатичните условия култури, лекарствени и други растения. Да се изследват и възможностите за съчетаването им със съответното производство за преработка на продукцията;
- Да се проучи нуждата от диверсификация на отглежданите към момента култури. При нужда да се заложат необходимите мерки за определените за целта площи. Преструктуриране би могло да се потърси в сферата на трайните насаждения, ягоди, малини, едногодишни, двугодишни и многогодишни етерично-маслени култури, лекарствени култури, лешници, билки, горски плодове, и др.;

- Възможна насока за развитие на селското стопанство в общината е обособяване на преработващи продукцията обекти на територии извън населените места, като се използват бившите стопански дворове, с налична инфраструктура.
- Да се проучат възможностите на района за развитие на животновъдството и да се предвидят съответните устройствени мерки, заедно с терени за съответните съпътстващи преработващи производства.

По отношение на горските територии:

- С ОУП на общината следва да разгледа отделните видове горски територии, да ги структурира и предвиди съответните режими в съответствие и с предвижданията на лесоустройствените проекти;
- Да се предвиди оптимално и устойчиво усвояване на възможния рекреационен потенциал на горските територии в общината;
- ОУП следва да осигури възстановяване на залесените територии където е необходимо;
- ОУП трябва да оптимизира пътната мрежа в горските територии с оглед стопанисването на им, контрола и обслужването на територията от съответната стопанисваща структура;
- С инструментите на устройственото планиране да се предвидят мерки, спомагащи превенцията на горски пожари, ограничаване на разпространението им и потушаването им;
- Следва да се изследват и предвидят дейности по залесяване на изоставени земи.

4.6. Околна среда

Всички дейности и предвиждания на ОУП трябва да целят запазването на околната среда и постигането на качествени параметри на екологично равновесие ,като се отчитат основните проблемни направления.

По отношение на защитените територии и зони:

- В ОУП на община Бяла с цел осигуряване на връзките между защитените зони от европейската екологична мрежа се включват мерки и дейности за опазване на следните елементи на ландшафта, които въз основа на своята линейна и непрекъснатата структура или свързваща функция са значими за миграцията, географското разпространение и генетичния обмен в растителните и животинските популации и видове:
  1. реки и техните брегове и оводнени стари речни корита;
  2. естествени блата, езера, преовлажнени ливади и други влажни зони;
  3. пещери, скални венци и стени и дюни;
  4. седловини и други естествени територии, свързващи отделни планински масиви;
  5. полски синори, полезащитни пояси, ливади и пасища;
  6. заливни речни тераси и крайречна растителност;
  7. гори, разположени до 500 м надморска височина.
  8. морския бряг, плажовете и дюните;
- В ОУП трябва да присъстват съответните ограничения, предвидени в действащата законова уредба на страната, свързана със защитените територии и зони на територията на общината. Опазването им следва да бъде приоритет в процеса на разработване на ОУП, в който следва да се уточнят актуалните граници на

защитените територии и зони, както и на горите, чието предназначение не може да бъде променяно;

- Плановите предвиждания по отношение на туристическа инфраструктура и натоварване в територии с режим на защита трябва да се съобразят с плановете за управление на защитените територии и предмета и целите на опазване на защитените зони;
- Да се уточни осигуряването на довеждаща техническа инфраструктура, териториален обхват и допустими дейности в защитените територии и зони, подходящи за рекреация.

По отношение на нарушените територии:

ОУП следва да съдържа част „Геоложка среда“, в която да се поставят изисквания по отношение на посочване на инженерно-геоложка и хидрогеоложка характеристика на района, подробна актуална информация за свлачищата и отразяването им в графическата част, информация за абразионните процеси и др. неблагоприятни геодинамични процеси, разпространени на територията на община Бяла, данни за извършени укрепвания и др. необходима информация, при съобразяване с Генералната схема за брегозащита на българското Черноморско крайбрежие и с данни, предоставени от дружеството за геозащита, което извършва регистриране и мониторинг на свлачищните райони на територията на община Бяла съгласно чл. 95, ал. 1 от ЗУТ.

ОУП трябва да предвиди комплекс от мерки и дейности за ограничаване на свачищните процеси, явяващите се основен проблем за общината. Да анализира и предложи комплекс от мерки в областта на горското и селското стопанство за ограничаване на ерозията на почвите и за запазване и на площта на обработваемата земя. Подходящи насоки в тези направления са:

- Ограничаване на течовете по водопроводната мрежа (около 30% от преноса по данни на ВиК) и изграждане на канализационна мрежа, приоритетно в териториите с по-голямо натоварване.
- Използване на по-бедни, дори каменисти почви, разположени на стръмни, ерозирани терени и засяването им с подходящи култури, осигуряващи по-висока противоерозионна защита.
- Обособяване на лесозащитни пояси около нарушени и наличните защитените зони;
- Провеждане на залесителни и укрепителни мероприятия във водосборите за ограничаване освен на почвената ерозия и на пороищата;
- Да се анализира евентуално увеличаване на дела на нарушените територии в резултат от строителни дейности.

При разработване на ОУП на община Бяла да се постави акцент върху **превантивните мерки за опазване на околната среда:**

- Да се проучи състоянието на системата за управление на твърди битови отпадъци (ТБО) в общината, наличността и нуждата от премахване на нерегламентирани сметища и създаване на нужните пространствени измерения на системата – депо за битови отпадъци, претоварни станции. Да се проучи нуждата от оптимизиране на съществуващите сметища, реорганизация на местно ниво и като част от система за преработка на областно ниво;

- Да се отчетат рестрикциите в ЗУЧК по отношение на зона "Б", и забраната за изграждането и експлоатацията на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;
- Полагане на твърди настилки по пътната мрежа с цел намаляване на запрашаването;
- Пряка връзка с опазването на околната среда е разширяването на зелената система в частта и по протежение на главните пътни артерии на града и общината, като с това би се постигнало ограничаване на замърсяването от прах и шум от пътният транспорт. Следва да се въведът норми за необходимата ширина, храстов и дървесен видов състав с цел оптимално използване на предназначението на изолационните пояси;
- Пряко влияние върху околната среда оказва липсата на изградена канализация в повечето населени места на общината и използването на попивни ями. Проблемът с отвеждането на отпадните води в прилежащите дерета трябва да се реши, като се предвиди разширяване или изграждане на необходимата канализационна мрежа. Да се предвиди изграждането на локални пречиствателни станции и съоръжения;
- Недопускане на плътна урбанизация и разрастване на урбанизираните територии нито по протежение на морския бряг, нито за сметка на ценни земеделски земи, без да се отчита нуждата от изграждане на зелена система;
- Ограничаване на замърсяването на морската акватория и подземните води с непречистени отпадни води;
- Да се отчетат пределно допустимите рекреационни капацитети на курортните населени места и селищни образувания, курортите, курортните комплекси, ваканционните селища и вилните зони.

4.7. Производствени и други дейности

Туризм

На територията на общината основен двигател на икономиката се явява туризмът и съпътстващите го дейности. Интересът от обновяване и изграждане на нови средства за подслон на гостите на общината, води след себе си развитието на много други дейности в сферите на услугите и на строителството.

Въпреки положителната роля която играе туризмът за развитието на територията на община Бяла, трябва да се отчете и фактът, че ресурсите за развитие на туристически дейности е ограничен от гледна точка на бреговата ивица, донякъде изчерпаем с оглед на възможността за усвояване на нови територии.

Сезонният характер на туризма, във вида, в който се практикува в момента на територията на общината, също има своите недостатъци, видими ясно през неактивния сезон. Особено отчетлива е разликата през призмата на постоянните обитатели на територията, отчитащи разликите в нивото на предлаганите услуги, жизнената среда и трудовата заетост през лятото и зимата. Това се явява и основна причина за тенденцията за намаляване на населението и миграцията към големите градове.

Може да се каже, че в икономическо отношение община Бяла е силно поляризирана към развитие на туристически дейности и съпътстващите ги сфери на икономиката, с всички положителни и отрицателни последствия за общината.

Отчитайки благоприятното влияние на възможностите за туризъм в общината, посредством мерките на устройственото планиране, ОУП на община Бяла следва да способства, от една страна развитието на алтернативни икономически дейности, които да са целогодишни по характер и алтернативни туристически дейности. Диверсификация и развитие на туризма следва да се търси в дълбочина на територията, от една страна и към дейности извън летния сезон от друга.

Отчитайки даденостите на територията с ОУП следва да се проучи и предложи:

- Увеличаване на видовете туризъм, а именно културно – исторически (отчитайки високата осигуреност с елементи на КИН), селски и еко туризъм (природни дадености в дълбочина на територията), ловен, риболовен и др. Видове туризъм
- Увеличаване на обхвата на териториите предлагащи туристически дейности. Селата Дюлино, Господиново, а също град Бяла са богати на културно историческо наследство, основа за предлагане на туристически продукт. Наличието на горски територии, флора и фауна в тилвата зона на общината способства развитие на селски и ловен туризъм във вътрешната територия.
- През неактивната в момента част на годината може да се търси развитие на конферентен, културен (фестивал на виното, кукери и т.н.) туризъм с цел баланс на сезонността в туризма.

Към изотвянето на ОУП може да се формулират следните насоки:

- Да се предвиди от една страна социализация, а от друга опазване на всички ценни природни и антропогенни дадености, с методите на устройственото планиране.
- Да се определят териториите подходящи за изграждане на обекти за туристическа дейност – ловен, риболовен селски и еко-туризъм, вили и др., да се оформят съответните нови селищни образувания и да се определят правила и норми гарантиращи прекъснатост на урбанизацията и контрол върху тенденциите за претоварване на зоните и замърсяване.
- Да се предвиди и съответна довеждаща инфраструктура към зоните на намеса.
- При развитието на системата следва да се обезпечи опазването на обектите на културно – историческо наследство и защитените зони в общината. Това следва да се отрази в Правилника за прилагане на ОУП с въвеждане на ограничения относно застрояване, експлоатационно претоварване, наднормен шум, замърсяване и др.

Производствени и складови дейности

Отчитайки ограничените възможности на една единствена икономическа дейност да води развитието на цялата територия, ОУП на общината следва да създаде устройствени условия за икономическо развитие с оглед стабилизиране на пазара на труда и повишаване качеството на живот, при спазване изискванията за опазване на природните дадености и устойчиво развитие. С ОУП следва:

- Да се проучат наличните производствени и складови зони и необходимостта от обособяване на нови такива (индустриални паркове), във връзка с прогнозното икономическо развитие на общината, стимулирането на частния бизнес и привличането на нови инвестиции.
- Да се оползотворят възможностите на транспортните връзки и предвид изграждането на транспортни коридори през територията да се предвидят съответните зони за развитие. Да се определи наличният инвестиционен интерес за изграждане на производствени и складови зони, и т.н. по основните входно-изходни артерии на града; обходите на градската територия и др.
- Да се проучи необходимостта от реструктуриране на производствените зони с определяне на устройствени режими и параметрите на предлаганите градоустройствени показатели за всяка конкретна производствена зона, като реализацията на подобна дейност следва да се обезпечи посредством териториално-устройствените методи, възприети при изработването на ОУП.
- Да се определят подходящи локализации за селищни образувания за изграждане на животновъдни ферми, оранжерии, мандри, складове за продукция и други, с което се цели стабилизиране на работната сила по селата и приближаване на преработката на продукцията в близост до производството и.
- Да се отчете необходимостта от рестрикции по отношение развитието на производства, отделящи замърсяващи вещества, посочени в приложение I на Конвенцията за опазване на Черно море от замърсяване.

4.8. Обитаване

Преобладаващото ниско еднофамилно обитаване в града определя сравнително ограничена необходимост от устройствени мерки, които да бъдат заложени в ОУП на община Бяла.

При разработването на плана е необходимо е да се предложат устройствени решения, касаещи:

- Оптимизиране на жилищните територии в община Бяла с оглед:
  - o реструктуриране и обновяване на жилищните комплекси, благоустрояване на междублоковите пространства и др.;
  - o обновяване на градската жилищна среда в жилищните територии в централните и периферни части на града и селата в общината;
  - o ефективно използване и намиране на нови функции на наличния резерв от жилищен фонд в селата от общината.
- Регулиране на инвестиционните интереси за строително усвояване на територии в/ и извън регулационните граници на града и селата в общината, и на такива в съседство с привлекателни природни дадености;
- Целесъобразно е предвиждането на зони за вилно застрояване на местностите със земи по § 4 на ЗСПЗЗ при осигуряване на възможност за изграждане на обекти на социалната инфраструктура

4.9. Обществено обслужване и социална инфраструктура

Съвремените социално-икономически условия, новото законодателство и реформата в социалната сфера водят до съществени промени в развитието на подсистемите на общественото обслужване. Тяхното развитие в перспектива ще следва модел на задължителност само по отношение на подсистеми: образование, здравеопазване, частично култура и спорт. Другите подсистеми ще бъдат направлявани, но свободни по отношение на бъдещото им развитие и водени от частната инициатива.

Към момента на територията на общината няма изявена нужда от нови обекти на социалната инфраструктура в сферите образование и здравеопазване, но има необходимост от подобряване на качеството на тези услуги.

Към изготвянето на ОУП може да се формулират следните насоки:

- По отношение на здравеопазването следва да се изледват нуждите на системата отчитайки и възможностите за лечение на територията на града. Да се отчитат бъдещите тенденции и провежданата в момента политика на национално ниво по отношение на здравната и образователната система
- Да се отчете нуждата от обновяване и разширяване на сградите и съоръженията на културата и спорта.
- Да се проучи и предвиди от обособяване на нови обекти за обществено обслужване и социална инфраструктура, във връзка със създаването на условия за стимулиране развитието на населените места.
- Да се предвиди развитие на съществуващата инфраструктура на културата, като се проучи нуждата от създаването на многофункционални зали за културни, спортни и други публични прояви.
- Да се проучи възможността за възстановяване на функциите за обектите на системата с отпаднало предназначение – неизползвани сгради на здравни заведения, учебни заведения и др., като се цели максималното използване на наличния ресурс и капацитетът му.

4.10. Културно историческо наследство

Имайки предвид че община Бяла, разполага с голямо по обем и със значителна стойност културно-историческото наследство, с изяви естетико-емоционални характеристики, но достатъчно познато на национално ниво, ОУП следва :

- Да проучи и анализира обектите на културно-историческото наследство, и да постави изисквания и ограничения за устройствени, строителни и други намеси, предвид законовите ограничителни;
- Да анализира отделните обекти в качеството им на исторически символи за територията и проучи потенциала им като генератор на туристически поток и повишаване качеството на средата за обитаване;
- Да се съобрази с устройствените аспекти по отношение на режимите за опазване на културно-историческите ценности, заложи в съответната нормативна уредба;
- Да се предвиди необходимата техническа инфраструктура и необходим сграден фонд, обслужващи обектите на културно-историческото наследство на територията на общината и да се уточнят терените с ограничения около тях.
- По отношение на „Дяволски мост над река Арда“, да се обърне внимание на конататната зона на границата на културната ценност и предвижданията на проекта за ХВ”Бяла”

4.11. Зелена система и отдих

- За нуждите на планирането и параметрирането на урбанизираните територии на община Бяла е необходимо да се направи по-подробен анализ на зелената система в отделните населени места на общината. Важно е да се разграничат отделните компоненти на системата, а именно:

- Зелени площи за широко обществено ползване;
- Зелени площи със специфично предназначение;
- Допълващи зелени площи;

ОУП следва да актуализира категоризацията на зелените площи в селищната и крайселищната територия.

На базата на анализираната информация и прогнозното демографско развитие следва зелената система да се оразмери съгласно изискванията на действащата Наредба № 7 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони;

При необходимост да се предвидят нови озеленени площи и пространства за спортни и рекреационни дейности, особено в жилищните територии, което би допринесло освен за чиста жилищна среда до повишаване на трудовата заетост във връзка с изграждаето и поддържането на съответните обект;

При проектирането на системата трябва да се запази и доразвие естетическото оформление на урбанизираната територия. Развитието на зелената система като цяло е важен способ за постигане на балансирана среда на обитаване и оказва пряко влияние върху опазването на околната среда;

V. Изисквания към обема, съдържанието, вида и начина на представяне на ОУП

5.1. Информационно осигуряване

Информационната основа за изработването на проекта за ОУП включва:

- Опорен план – съгласно т.5.2,2 б.“б“ ;
- Състоянието на природните ресурси, в т.ч. данни от специализирани проучвания/замервания от страна на компетентните органи; изпълнени мероприятия, свързани с опазването на околната среда;

- Промени в статута и/или режимите, отнасящи се за територии и обекти под особена териториалноустройствена защита, в т.ч. защитени територии и защитени зони на територията на община Бяла съгласно информация, предоставена от Министерство на околната среда и водите;

- Планове, програми и др. документи, имащи отношение към устройството на общинската територия;

- Друга необходима информация, достъпна чрез общинската администрация, контролни и експлоатационни дружества.

- Наличната актуална кадастрална основа за населените места и землищата в общината.

5.2. Изисквания към фазите, обема, съдържанието, вида и начина на представяне на ОУП.

1. Фази на изработване – предварителен и окончателен проект, съгласно чл.126 ал.4 от ЗУТ.

2. Предварителният проект съдържа:

а) обяснителна записка обосноваваща проектните предложения. Същата следва да включва и необходимите допълнителни проучвания и анализи, свързани с промените в актуалната обстановка;

б) опорен план, изработен върху актуална кадастрална основа с отразени строителни граници на населените места, селищните образувания и отделни имоти или група имоти извън границите на урбанизираните територии с действащи подробни устройствени планове. Да се отразят по подходящ начин влезлите в сила ПУП, и влезлите в сила неприложени ПУП, за които не са проведени процедурите по екологичното законодателство.

в) графична част на ОУП;

г) схема за прилежащата акватория;

д) баланс на територията;

е) правила и нормативи за прилагане на ОУП;

ж) екологична оценка, изработена в обхват и съдържание съгласно изискванията на Министерство на околната среда и водите /писмо №...../ по Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие.

3. Съдържанието на проектната документацията на окончателния проект е идентично на горепосоченото, с отразени корекции и допълнения въз основа на бележките и препоръките от съгласуванията, обществените обсъждания, становището на МОСВ по ЕО и от разглеждането в НЕСУТРП на предварителния проект.

4. Графичните материали на ОУП да се изработят в обхвата на административните граници на община Бяла в М 1:25 000 и за крайбрежните землища в М 1: 10 000 в обхват и съдържание, съгласно Наредба №8/2003 г. за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове на МРРБ.

Да се изготвят следните специализирани схеми:

- Схема в М 1:50 000 за регионалните проучвания на зоната на активно влияние;
- Схема на комуникационно-транспортната система;
- Отделни и комбинирана схема на мрежи и съоръжения на инженерната инфраструктура (водоснабдяване, канализация, електроснабдяване, газификация, телекомуникации и др.);
- Специализирана схема на културното наследство;

- Специализирана схема на екологичното състояние и въздействието върху околната среда;

5. Текстовите и графичните материали да се представят в два екземпляра на хартиен и цифров носител. Цифровият модел на плана да съдържа данни за устройството и застрояването на различните видове територии, устройствени зони и терени (вид, правила и нормативи за устройство и застрояване и др.п.) и да дава възможност за извличане на информация /паспорти/ по видове територии, устройствени зони, терени и обекти, както и справки по зададени критерии, вкл. за защитени територии и защитени зони.

VI. Приложения:

1. Писмо на Министерство на културата с изх. № 0401-1234/4/03.05.2016г.
2. Приложения №1 до №4 с информация от регистъра на недвижимите културни ценности (НКЦ) и архива на Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНК)
3. Писмо на Министерство на околната среда и водите изх. № 04-00-734/17.03.2014г. за приложимите процедури по ЗЗТ и ЗБР.